

79.988

OSZK

OSZK

OSZK

OSZK

VÁNDOR KÁLMÁN

A
GÓLYALÁBU
HÁZIKÓBAN

RÉGÉNY

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

G E N I U S K I A D Á S

A GÓLYALÁBU
HÁZIKÓBAN

OSZK

VÁNDOR KÁLMÁN
A
GÓLYALÁBU
HÁZIKÓBAN

RÉGÉNY

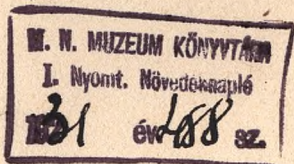
G E N I U S K I A D Á S

P. o. hung.

9.995

79988

Globus, Budapest

I.

Én meg azt mondom néktek sziveim, hogy vékonyka fácska vagyunk. Belénk kapaszkodik az északi szél, erre hajlít, belénk markol a déli szél, arra hajlít. Mert bizony mondom, a legegyenesebb dereku, legöregebb tölgy is abba lett vénségére hajlíthatatlan, hogy az évtizedek széljárása ide-oda hajlongatta.

Éppen azért kérlek, ne is vegyétek ezt úgy, mintha talán regény lenne. Mióta elszakadtam a várostól, nem igen vettem tollat a kezembe, csak ha népszámlálás volt, vagy adóvallomás és a völgyben álldogáló faluból fölízent a pödörtbajszu jegyző, hogy ezt már mégis magamnak kell megcsinálnom.

Egyebekben inkább csak ölbetett kézzel hallgatni szoktam. Kiülök ide a házikó elé, van egy fatőnk az ablak alatt és csak hallgatok. Nappal a madarakat. Mint látjátok, tegnap is. A bozótban botot nyestem, a nap éppen felkelt, csillogott még a harmat és én nekivágtam a hegyoldalnak. Két rigót hallottam. Füttyörésztek.

Rátok gondoltam sziveim. Hogy most az ablakotokon a városban le van eresztve a függöny. És ti ágyban alusztok. És sejtelmetek sincs róla, hogy milyen jó nekem, milyen nagyon jó. Rigófüttyöt hallgatok.

Sokszor szégyellem is magamat. Becsaptam a

parasztokat, amikor pár garasért megvettem tőlük ezt az erdőszélet. Azt hitték, hogy egy kis darab ugart vettem, ami garast sem ért. Azt hitték, százezernyi hatalmas fából adtak el egy hasznavehetetlen köves földdarabon tíz vagy tizenöt szálát, meg három fatönköt. És én nem mondtam meg, hogy eladták a rigókat is, meg a pacsirtákat, meg a füttyüket. Nem mondtam meg, hogy gyémánt van a harmat csillogásában, zene a csobogásban, ami a forrásból szökik a házikómba.

Látjátok, este van és az előbb egy őzike járt a házikóm táján. Az erdő csöndes, sehol senki. Csak én, meg az őz. Meg a hold. Azelőtt nem ismertem, csak érzelmes versekből. Ott lent a városban már nevetnek rajta, kigunyolják. Most, hogy lefoszlottak róla a versek és itt van a fejem felett meztelen valóságában, nagyon megszerettem. Hű barát.

Hát, hogy olyan szép csendes az erdő, meg az őz, meg a hold és még a levelek se susognak, gondoltam, elbeszélgetek veletek.

Hát mit csináltok? Jól vagytok? Te is Mária? Te is Magdolna?

Mert én nagyon jól vagyok. Nagyon jól. És higyjétek el, nagy szeretettel gondolkodom rátok. És hálával is.

Nélkületek most is ott lennék a városban.

Azért mondom, ne higyjétek, hogy neheztelek. Tanum rá az őz, aki látja a szememet, a nyugalmammat és a békés derűt a homlokomon.

És akkor sem haragudtam.

Csak elmentem az ácshez. Éppen káromkodott és a feleségét szidta. Megálltam az ajtóban, köszöntem s amikor a haragja megenyhült, kelkáposztaszagot éreztem, nyitva felejtették a konyhaajtót.

megkérdeztem, ő-e az, aki a tetszetős faházikókat építi a folyó mellett szombati-vasárnapi pihenőre.

Elismerte, hogy csakugyan ő. És újra káromkodott, mert, mint mondta, sokan még tartoznak a házikók árával.

Odaadtam neki a pénzt, hogy építsen nekem is egy faházikót. Megkérdezte, hol. Majd megmondom, feleltem és kimentem az állomásra. Erős koromszag volt és piszok is, de bentállott a vágányokon a vonat és ez jó volt.

Aztán, ahol megláttam a hegyeket, ott kiszállottam. Egy utszéli fáról botot nyestem és elindultam a hegyek felé.

Talán emlékeztek még, ősz volt akkor s így korán esteledett. Csak a hegyek aljáig értem. Egy helyen füves volt még, ott lefeküdtem és magamra teritettem a kabátomat. Kicsit nyirkos volt és éreztem, hogy megborzong a bőröm.

Hosszu esztendőök után ez volt az első nyugodt éjszakám.

Te Mária és te is Magdolna, biztosan nem aludtatok azon az éjszakán. Kár. Nagyon nyugodt volt az éjjelem, nem háborgott a lelkem, semmit sem álmodtam és reggel mosolyogva ébredtem. Madár-füttyre.

Délfelé értem ide. Leültem erre a fatönkre, ahol most is ülök. Kis szellő járta az erdőt, kóválygott a fák között és halkán zörgette a leveleket. Többnyire sárgák voltak, de volt köztük rozsdabarna és dércsipett piros is. Szép volt.

Lenéztem a völgybe. A falu csendesen meghúzódott a mélyben. Baktatva, nem volt semmi sürgős dolgom, lementem a hegyoldalra. A faluban meg-

kérdeztem, hogy eladnák-e nekem a hegyoldalban azt a kis darabot. Vigyorogtak és azt hitték, hogy bolond vagyok. Nem terem ott semmi, legfeljebb, ha egy kecske ellegelhet.

Azért én mégis megvenném.

Megharagudtak, mert azt hitték, gunyt üzök velük.

De, amikor elővettem a pénzt, meghökkentek és sietve összesugtak.

Hát az nem olyan egyszerű, mondták a végén. Az ott igen jó hely. Aztán a kecskéket is jól lehet legeltetni. Meg messze ellátni onnan. És tavaly is sokat ígértek már azért a földdarabért. Kérdés, én megadnám-e, amit a másik ígért.

Hát mit ígért a másik?

Félve mondtak egy nevetségesen kicsi összeget. Kifizetem.

Ijedten néztek. Nem is alkuszik? Nem akartak hinni nekem. Menjünk a jegyzőhöz.

A parasztnak azt mondta, hogy szemérmetlenek, tőlem azt kérdezte, elment-e az eszem, ennyi pénzt adok semmiért.

Szégyeltem magamat, de hallgattam. Nem mondtam meg, hogy azon a földdarabon kincset találtam.

Sokszor bánt is a lelkiismeret.

A postahivatalból táviratoztam az ácsnak és az negyednapra káromkodva megérkezett.

Nagy szekérre raktuk az előre összeácsolt ház-
oldalakat és megindultunk a hegyoldal felé.

Este volt. Október vége, vagy talán november eleje. Az utat csattogva verte az ólmos eső. Bele-
elte magát a ruháinkba.

Az ács káromkodott. Egy félszer alá állítottuk a szekeret, belebujtunk a szalmába. Nem értettem, miért van folyton szitok az ajkán. Hiszen nagyon nyugodalmas szép éjszaka volt. A szomszéd istállóból hallottam a tehenek mocorgását és jó meleg volt a szalma.

Arra gondoltam, hogy holnap már házikóm lesz a hegyoldalban és mély, megelégedett álomba merültem.

Reggel az ács szalonnát csomagolt ki ujság-papirosból, meg kenyeret.

Az ujságlapon a nevemet olvasam. Nagy betűkből volt kinyomtatva és azt olvastam belőle, hogy biztosan a Dunába vetettem magamat és néhány nap múlva majd Ercsinél kidob a víz.

Mosolyogtam.

Az ács nem tudta miért, neki nem az igazi nevemet mondtam meg.

Nyolc óra volt, amikor felértünk a hegyoldalra. Az eső már elállt, szépen sütött a nap. A faluból parasztok jöttek és segítettek az ácsnak.

Először négy cölöpöt vertek le, aztán a cölöpökre ácsolták a padlót. Délben a házikóm két fala állott.

Estefelé szóltam, hogy térjenek pihenni. De az ács káromkodott és azt válaszolta, semmi kedve lemenni a faluba és megint a félszerben éjszákázni.

Mikor a faluból felhallatszott az esteli harangszó, tető volt a falak fölött.

A parasztok a fejüket csóválták. Azt mondták gólyalábu ház, aki a levegőben áll és alatta meg-

hajlás nélkül sétálni lehet. Az egyik rőzsét hozott és a házikó előtt tüzet raktak. Szótlánul szalonnát piritottak.

Én is.

Arra gondoltam, hogy milyen messze van tőlem minden. Te is, Mária, te is, Magdolna. Mosolyognom kellett. Ugyanaz vagyok? Aki pár nappal ezelőtt voltam? Lehet?

Ha ti tudnátok milyen közel érhet az ember a csillagos éghez! Most együtt ülnénk itt a rőzselángnál és ti is mosolyognátok, mint én.

Az egyik paraszt a tűzben krumplit sütött és megkinált. Lisztesen, izesen elomlott a számban.

Halk szellő fujdogált.

Reggel leszedtük a szekerekről az ajtókat, az ablakokat és délután elbucsuzott az ács.

Állott a házikó.

Az oldalán karcsu falépcsőn felmentem a nyitott terraszra. Előttem volt a völgy. Apró, skatulyaházikók között apró emberek jártak sulyos lépésekkel. Szemben és mögöttem és jobbra és balra hegyek. Mögöttük éppen lebukott a nap.

Behunytam a szememet, úgy szívtam magamba az erdőt, a hegyet, a völgyet, a völgyben a kis falut és a lebukó nap izzó ragyogását.

Vajjon Ercsinél a holttestemet a Duna már kivetette?

II.

Nehogy azt higyjétek sziveim, hogy talán szükségét szenvedek. Okosabb ha arra gondoltok, hogy nem vagyok már, csak az a lusta Duna késlekedik. Nektek jobb ugy. Hogy azért így beszélgetek hozzátok, az nem zavar meg. Ti ugy sem halljátok, csak ugy nekem jól esik, ha elmondhatom: boldog vagyok.

A házikóm is nagyon csinos. Pontosan olyan, mint azok a faházikók, amelyeket még együtt láttunk a folyóparton, meg a budai hegyekben. Gyalult, szép, sárgadeszkából van a külsőfala, belül barna faburkolat. Van egy kis lépcsőm, azon feljutok a terraszra. Hozattam egy kis asztalt, néhány széket és a falon cserepekben zöldelő növények árasztják az illatot. Néha neki támaszkodok a korlátnak és gondolattalanul sokáig nézek a messzeségbe. Ha meg elunom, vagy érdesre válik az őszi szél simogatása, hát kinyitom az ajtót és bemegyek a szobába. Az egyik sarokban — kicsi benyiló rejti — bőrrel leterített tábori ágy vár a pihenőre.

Mostanában sokat dolgozom. Új medret ások a kis forrásnak, hogy itt szaladjon az ablakom alatt. Szép, tiszta kavicsokkal raktam ki az új medret. Gondosan kerestem össze és szépen megmostam őket, mielőtt kiköveztem az ágyát. Azt szeret-

ném, hogy amikor a vizecskének megnyitom az új ágyacskát, jókedvűen szaladhasson végig rajta.

De tegnap egész nap esett az eső. Bent kellett maradni a házikóban. A petroleumgázkályhák, meg a lámpák még késnek, dolgom sem volt, hát végigdőltem a fekhelyemen. A lapos tetőn csatogott az eső, egyhanguan, egyenletesen kopogott és én rátok gondoltam. Terád Mária, meg terád Magdolna. Arra, hogy miképpen is kezdődött ez az egész és milyen volt az útja annak, hogy eljutottam a gólyalábu házikóba.

Te! Most ne figyelj, Mária, ez a Magdolnának szól. Én elmondok neked valamit Magdolna! Tudod, hogy én már nyolc éve ismerlek téged?

Bizony. Eleinte nem tudtam, hogy ki vagy. Villamoson láttalak.

Milyen érdekes, gondoltam, ez a kislány. Hogy szép vagy, az nem jutott az eszembe.

Ejnye, ni, ha most hallanád! Haldokló erdőben milyen szép az őszi koncert. De várj csak, most ne erről beszéljünk. Mit is mondtam legutoljára? Igen, igen, tudom már. Hogy villamoson láttalak Meg kell mondanom: nagyon zavartál.

Tudod, én a villamoson nem utazni szoktam. Én éltem a villamoson. Nevetsz? Nevess szívem. Én akkoriban, de azelőtt is, meg azután is, két életet éltem. Egyik volt a földi. Hiszen tudod — kicsit rögzös élet volt. És nem is úgy ment minden, ahogyan menni kellett volna. Ó, sok volt a keserűség.

De ha felültem a villamosra — jó háromnegyed órás utam volt mindennap négyszer — elfelejtettem. Kinéztem az ablakon és azontul meg-

szünt a földi világ. Ez a napi három óra villamos volt tündérországom.

Emlékszem, egyszer, ez reggel történt, amikor munkába mentem, híres szobrász voltam. Mindenki jött és ölelt és csókoltak és gratuláltak s én ott álltam közöttük boldogságtól könnyes szemekkel. Már nem emlékszem rá bizonyosan, de azt hiszem valami nagy, nemzetközi pályázatot nyertem meg. Utána bankett volt, sokan voltak, frakkban urak, gyönyörű estélyiruhákban nők és már csak a minisztert vártuk, aki az ordót hozza. Nem is késett, pontosan jött, sugárzó arccal felém sietett és nyujtotta kezét. De én már nem foghattam vele kezét, mert megérkeztem a munkahelyemre és le kellett szállni a villamosról.

Máskor, ez is nagyon szép volt, nagy író voltam. Az meg úgy volt, hogy — ejnye te, ha halanád ennek a forrásnak a csörgését. Mintha szarka volna. Szakasztott, mintha szarka volna, csak kedvesebb! Hát igen. Darabot irtam, szindarabot. Látod, ilyen furcsa életeket éltem. A darabot elvittem a színházhoz. Előadták és sikerem volt.

Ó, darabokkal máskor is, mindig nagy sikerem volt a villamoson. Egyszer egyik, ez este volt, munkából jövet, a Kálvin-tértől a Déli vasutig százötven előadást ért meg. És engem ünnepeltek a premieren, a huszonötödik, az ötvenedik, a századik, meg a százötvenedik előadáson. És sokat kerestem vele. Mielőtt leszálltam a villamosról nyolcvanezer pengőnél tartottam.

Igy volt valahogyan akkor is, amikor téged először megláttalak. Máriától jöttem, talán éppen híres építész voltam, de az is lehet, hogy vala-

mely csodálatos módon képviselőnek választottak meg és éppen hatalmas szónoki sikert arattam. Te pedig jöttél, felszálltál a villamosra és kizökentettél, kellett, hogy nézzelek.

Esteledik. Minthogy a petróleumgázlámpám nem jött még meg, tegnap lementem a faluba. Vettem gyertyát. Most meggyujtom.

Nálatok persze a csillárok égnek. Ejnye, még csak két hete, hogy kiléptem az életetekből és már nem emlékszem a csillárokra. Várjatok csak, utána kell gondolnom. Ejnye, ejnye.

No, jó éjszakát sziveim, jó éjszakát.

Megint láttam ujságot. Nem volt új, de kíváncsi voltam. Ki vetett-e már a Duna. Nem találtam semmit benne. Hát, így van ez jól. Elfelejtettek.

Megjöttek a lámpák, meg a kályha. Mostanság még egyikre sincs szükség. A lámpákat különösen nem is kellett volna megrendelnem. Amíg a nap süt meg világos van, éppen eleget dolgozhat az ember. Mikor meg már fáradt, minek a világosság. Olyan jó, mély itt az álmom. Miért rövidíteném meg olvasással? A könyvekben emberek-ről van szó, problémákról és én már megoldottam a problémámat.

Most inkább a forrásom új medrével foglalkozom. Már egészen fent vagyok, a kavicsozás is készen áll. Nincs is más dolgom, csak kiemelnem az utolsó rögöt és a forrás vize holnap már az új mederben csörög. Az ablakom alatt.

Tegnap a falusi boltos legénye volt, fent nálam. A kályhákhöz elhozta a petróleumot. Sokáig

gyűrte a kalapját, aztán nyögve megkérdezte, nem boldogtalan szerelem miatt költöztem-e a hegyoldalba és ha igen, akkor miért nem inkább kolostorba vonultam. Olvasta egyszer, hogy ilyenkor az urak között az a divat.

Sokáig nevettem ezen. Boldogtalan szerelem.

Ma hajnalban, amikor kinéztem az ablakon, láttam, hogy leesett az első hó.

III.

Átvágtam a gátat. Most itt csörög a forrás vize a házam tövéen.

Ma reggel csináltam meg. Szép fehér volt minden, esett a hó és egyetlen hang sem hallatszott. Látjátok, ezt az örömet sem ismertem eddig. Hogy mi a tél. Bent a városban már hajnalban összetiporják a havat, reggelre sárga lesz és délben már sár. Csak a háztetőkön marad valami. Azt pedig megfesti a füst és a korom.

Itt szüz fehér. És csend van itt.

Sziveim, ha hallhatnátok ezt a csöndet!

Reggel magamra vettem a kabátomat és csak úgy hajadonfőtt megálltam a fehér hegyoldalban, a hóesésben. Lassan felsétáltam a forráshoz és egy kapavágással átmetszettem a gátat.

A kis forrás először meghökkent. Tétovázott. Aztán lassan átszivárgott egy pár csepp, hogy megnézzé, mi is történt. Egyszer csak a hó alatt megtalálta a kavicsos ágyat. Hangosat bugyborékol, bizonyosan örömeiben, aztán jókedvűen megindult a házikóm felé.

Azóta arra jár.

Az ablakom alatt lehajoltam és meritettem a vizéből. Esett a hó, a fejem már egészen fehér volt és a kezemben egy pohár tiszta forrásvíz. Milyen jó nekem.

Bent égett a kályha. Nem is hiszitek, milyen szívet-
átjáró meleg tud lenni ilyen faházikóban. Délben
az én kis legénykém elhozta a faluból az ebédemet,
s amikor elment, bezártam az ajtót. Miért hagytam
volna nyitva, hozzám nem járnak látogatók.

Az egyik széket odatettem az ablak mellé és le-
ültem. Néztem a fehér hegyeket. Valahol valami
barna mozgott a hóban. Gondolom nyul lehetett,
mert később durranást hallottam.

Aztán megint csend volt, csak csend és hó és
én és semmi más.

Most már korán sötétedik, de én sokáig nem
gyújtottam világot. Alkonyatkor legszebb a tél és
olyankor érzi az ember legjobban a békességet.

Szeretném, ha ti is éreznétek.

Emlékeztek, hogy hányszor próbáltam elültetni
a szívetekbe? Sohasem sikerült. Nem is igen jutot-
tam odáig. Az első kapavágásra ellenem és egymás
ellen fordultatok. Nem tudtátok megérteni, hogy az
ember magának él.

Látjátok, ezért is jó, hogy most így beszélgetek
veletek. Nem szólhattok ellen és én végére járhatok
a dolognak.

Nem baj, ha nem halljátok, hallja a forrás vize,
hallja a lelkem és különben is, azt hiszem, most
már, hogy elmentem tőletek és nem a számmal be-
szélek, most ti is halljátok és ahhoz is közel vagy-
tok, hogy megértsétek.

Hát várjátok. Most félhomály van, csak a hó
világít, ilyenkor, meghitt a beszélgetés.

Hol is kezdjem? Veled Mária, Jó? Menjünk végig
a dolgokon. Te se gyujtsd meg a csillárt, legfeljebb,

ha azt az állólámpát ott a pamlagod mögött. De azt se. Huzzad oda a nagy fotólyt az ablak mellé, ülj bele és nézz ki a hóesésbe. Talán a hópihéken át látsz is majd, amint csöndesen beszélek hozzád.

Igy hát kezdjük. Emlékezel-e Mária?

Nyár volt. Virágzott a gömbakác és tiz évvel voltunk fiatalabbak. Kis fehér vászonruhád volt és rózsaszínű kabátkát viseltél hozzá. Ültünk a kertben, csillagos volt az ég, magam felé huztam a fejedet és megcsókoltalak.

Mit mondasz szivem?

Igazad van. Csakugyan. Egy szó sem esett. Amikor hazakisértelek és a kapuban elbucsúztunk, valamit mondani akartál. De csak elpirultál, a mutatóujjadat hirtelen megcsókoltad, aztán a számhoz nyomtad és elszaladtál. Kedves voltál, Mária.

Sokáig ott álltam még a kaputok előtti és vissza-idéztem az estét. A mutatóujjodon át megéreztem a szivedet. Szép, tiszta sziv volt.

Nézd csak, te! Most kezdenek lent a völgyben ki-gyulladni az ablakok. Mint egy apró, kis betlehemes játék, amelyent karácsonytájt ölükből cipelnek aranyos papírcsákóba és apjuk fehér hálóingébe öltözött betlehemi pásztorok.

Igaz, szivem, ha netalán valaki visszaélné azzal, hogy én nem vagyok a városban mostanában, íróasztalom baloldali fiókjában, a diplomám alatt megtalálod a kifizetett számlákat.

Hogyan mondod? Nem, nem fázok. Nagyon jó meleg van itt, aztán meg ezeket a kályhákat odaviszem, ahová én akarom.

Most majd odaállítom az ágyam mellé és lefek-

szem. Tudod, itt a hegyoldalban korán kezdődik az éjszaka.

Szeretném, ha te is figyelnél Magdolna, amikor így Máriával beszélgetek. A multkor, mikor hozzád szoltam a hegyeken át, Máriát arra kértem, ne hallgasson ide. Most visszavonom. Az akkor azért volt, mert kötött még a Város és emlékeztem, hogy ha egyötökhöz szivemből szoltam, a másikkal mindig baj következett. És mindig hazudozni kényszerültem. De ennek persze vége, mióta itt élek a havas hegyoldalban, az erdőszélen és úgy beszélek hozzátok. Hát csak figyeljete, sziveim, mind a ketten. Jó, ha tudjátok. Odalent is sokszor készültem, hogy megismertesselek benneteket egymással, de ti — ne haragudjatok — ostobák voltatok, sziveim. A másiktól mindig csak azt szerettétek volna hallani, hogy gonosz, hogy mostoha hozzám és a csunya érzések elvakították a szemeteket, testileg is csak csúnyának, rutnak tudtátok látni egymást, holott szépek voltatok, és ha rám hallgattok, a lelketek is szép maradt volna.

De ti sohasem hagytátok, hogy sokáig, meghitten a szivemből beszéljek, megmutassam magamat és magatokat magatoknak. Azért mondom, sziveim, ostobák voltatok. És én hazudozó. Ha nem is szavakkal, hát a hallgatásommal.

Képzeljétek, nem vagyok már egyedül. Multkoriban szoltam már nektek az őzikéről. Akkor volt ez, amikor először beszélgettem veletek.

Ma reggel eljött hozzám. Hideg van, fáimat hó borítja és nem talált eleséget. Amikor meglátott, bátoritanul közeledett felém. Én is eléje mentem és

megsimogattam a myakát. Hagyta és látjátok, bebizon-
yította, hogy mégsem vagyok éppen rossz em-
ber én. Különben elfutott volna.

Azóta nem vagyok egyedül. A gólyalábu házikó-
alatt deszkából ólat ácsoltam össze, szalmával me-
legen kibéreltem és az őzikét bevezettem.

IV.

Találtam egy faágot, amiből nagyon alkalmas botot lehet faragni. Megtisztítottam a hótól, a sártól, meg a földtől, ami rátapadt és elvittem a házikóba. Ott lenyestem róla mindent, ami fölösleges, beállítottam a sarokba és mostanában azzal járom az erdőt. Mint máma is.

Sütött a nap, szikrázott a havon és azt gondoltam, ilyenkor nyugodalmas lehet, ha barangol az ember. Felmentem a házikó mögött és csak ugy kószáltam egyik fától a másikig. A kopár ágakon — a nap lehántotta róluk a havat — varjak ültek és néha-néha károgtak egyet. Egyébként csönd volt.

Egyik fa kérgében — szép, erős tölgy volt — szívet találtam és két betűt.

Erre már járt a szerelem.

Rátok gondoltam és a multa. Veled, Mária, nyáron jártunk egy erdőt, és mint a gyerekek akácot téptünk. Hogy „szeret, nem szeret“. Emlékszel? Ez még a csók előtt volt és a mutatóujjad előtt. És aztán egy délután meglátogattalak. Rózsaszínű, rövid otthoni ruhácska volt rajtad és a lábadon nem volt harisnya. Nagyon szép volt a lábszárad, selymes a bőröd és szerettem volna megsimogatni. Télen veled nem jártam erdőben.

Télen veled kószáltam, Magdolna. Most minden az eszembe jut. Egyszer lent a Dunaparton. Hideg

volt és a hó is esett. Sűrű, nagy pelyhekben és Budáról áthallatszott az esteli harangszó. Milyen nagyon csendes itt az erdő. Lassan bandukolok. Te! Emlékszel? Tavaly, amikor kimentünk a havas hegyekbe, hogyan szökdécseltünk! Mint két gyerek. Azok is voltunk. Sikos volt és folyton féltem, hogy elvágódok. Tudod, a tekintély miatt. Nevetségessé váltam volna előtted.

Most kicsit fáradt vagyok. Jó volna leülni, de a hóba nem lehet.

Tessék, szivem? Ó, tavaly az más volt. Nem is vettük észre, hogy hóra ültünk. De ha az ember tudja, hogy mit csinál, akkor mégis inkább odaül, ahol ülni lehet. És mostanában tudom nagyon, hogy mit csinállok.

Például, délután lemegyek a faluba és elhozom a csizmámat. Tudjátok, amiben eljöttem, az csak amolyan nyári cipő volt, meg városi alkalmatosság. Hát rendeltem csizmát.

Hát az ur miért jött ide a hegyoldalba, kérdezte tőlem a falusi csizmadia.

Csak úgy kijöttem, feleltem neki és odanyújtottam a lábamat, hogy mértéket vegyen.

Aztán meddig marad az ur, füzte tovább a szót, de szerencsére készen volt a mérték s így csak azt válaszoltam, hogy majd eljövök a csizmaért, meg hogy jó erős talpat csináljon és verje ki szögekkel, mert bár sokat járok a hegyoldalban, tavasz előtt nem szeretnék talpaltatni.

Azt mondta, igazam van, mert sohasem lehet tudni, hol mennyi ideig marad az ember, tehát jó, ha a csizmának erős a talpa és kitartja az időt.

A csizma jó. Nem tulságosan nehéz, a sarkán

patkó van, a szára jól feszül és azért nem nagyon nehéz a lehuzása. Mikor kifizettem, a csizmadia bólintott, jó lesz ez a pénz — mondta — karácsonyra

Ejnye, no lám, — gondoltam — karácsony. Ez eddig nem is jutott az eszembe.

Amikor elmentem, a havas uton találkoztam a plébánossal. Nem ismerem, de mégis az Isten embere, hát köszöntöttem.

Megállt. Közölte velem, hogy már hallott rólam, én vagyok az, aki fönt lakik a hegyoldalban, a gólyalábu faházban, egy őzikével. Hivott barátságosan vasárnapi misére, s amikor azt feleltem, hogy én az Urral közvetlenül szoktam beszélgetni a havas hegyen, ahová közelér az ég, azt mondta, jó, hát akkor délután menjek el hozzá tarokkozni. De ezt sem ígérhettem meg, pedig nagyon barátságos ember és jó is lehet, mert semmit sem tud a világ dolgairól.

De hogy ilyen közel van a karácsony, ez mégis gondolkozóba ejtett. Ki is megyek holnap az erdőbe, Keresek egy megfelelő fenyőt és majd kivágom magamnak.

Erre nagyon szép fenyők vannak. Talán vágok még kettőt, két egyformát és elküldöm nektek. De persze csak úgy név nélkül és még ezt sem ígérhetem bizonyosan, hát azért teljes bizonyossággal ne számítsatok rá.

Az éjjel sokat mocorgott alattam az őzike, Kétszer is felkeltem és megnéztem, hogy mi van vele. Nem volt semmi különös, csak álmatlan volt. Gondoltam, ha itt volna a városi lakásom, vennék félpohár vizet, beletennék brómpasztilát, megvárnám, míg pezsegetve eloszlik és megitatnám vele. Ezen a

gondolaton mosolyognom kellett, s mert jó kedvem volt, s mert a harang is nagyon hívogatott hajnali misére, a havas lejtőn megindultam a templom felé.

De nagyon szép volt a téli derengés, lassan mentem, meg-megálltam és titeket is megnéztelek, hogyan alusztok. Így elmúlt az idő s mire leértem, már az utcán találkoztam a plébánossal.

Megkérdezte, hogy karácsony előtt lévén, nem akarok-e gyónni, mert akkor szívesen visszafordul.

Én minden nap a szabad ég alatt gyónom azokat a bűnöket is, amelyekért már a Városban megvezekeltem, feleltem, és erre azt mondta, akkor hát látogassam meg egy kupica pálinkára.

Meg is látogattam és mondhatom, nem is bántam meg. Nagyon jól elbeszélgettünk. Igen jó dolgokat mesélt például egy másik plébánosról, aki nagyon szeretett volna piros cingulust hordani s a hercegprimás, akihez eljutott a hír, küldött is neki szép pirosat, de avval, hogy csak a reverenda alatt viselheti. Ezen aztán igen jól elmulattunk és ittam is a primás egészségére, meg arra, hogy a jókedélye minél tovább megmaradjon. Ez tetszett neki, mert látta belőle, hogy azért nem vagyok éppen istentelen ember.

Ebédre sem eresztett el, nagy tányér bablevest ettünk és utána turóscsuszát bőséges tejföllel, ropogós, pirosra sült tepertővel. Végül bort ittunk és féluton el is kísért, amikor a hegyoldalba hazamentem. Azután elbucsúztunk, visszafordult, de rövidesen utánam sietett és közölte velem, hogy pár litert majd felküld nekem abból a borocskából.

Ezt megköszöntem és újra elbucsúztunk. Én pedig szépen hazajöttem.

V.

Hát karácsony van sziveim.

A fenyőt, amit a mult héten kiválasztottam, tegnap kivágtam és felállítottam a szobában. Persze csillogó diszek, meg cukor, meg miegymás nincsen rajta. Lent a falusi boltosnál vásároltam egy tucat karácsonyfa-gyertyát — bizony nem valami finom színek, erős kék, zöld meg élénk piros valamennyi — feltettem őket a fára. Amikor a völgyből felhallatszott az esteli harangszó, kimentem a szabad ég alá, megálltam a csöndes, fehér éjszakában és sokáig fölnéztem az égre. Ez volt az imám. Aztán bementem a házikóba, meggyújtottam a gyertyákat és leültem a fa előtt.

Késsel kenyeret szeltem, azután szalonnát vágtam és megvacsoráztam. Mert ünnep volt, ittam egy pohár borocskát is abból, amit a plébános küldött. És rátok is gondoltam sziveim. Szép este volt. Hosszu idő után az első karácsony, amikor semmi sem zavart.

Kilenc óra felé kopogtak az ajtómon. A plébános küldött mákoskalácsot. Megköszöntem és odaadtam a zsebkésemet a legénykének. Már régen észrevettem, hogy tetszik neki. Kezet akart csókolni s eleinte nem engedtem. Ezen azonban nagyon elszomorodott és megkérdezte, hogy haragszom-e rá. Hogy el ne rontsam a karácsonyát,

odanyújtottam csókra a kezemet, de nagyon szégyeltem magamat.

Azután megint magamra maradtam. Kint, a hóesésben megtisztítottam egyik fatönköt és arra ültem. A völgyben még csillogott a kis falu sok apró ablaka, hogy azt hittem Betlehem és a falu végén egy istálló jászolában ott fekszik a gyermek Jézus.

A végtelen, fehér csöndben apró csöngetyűk csilingeltek és szemben a hegyen láttam a napkeleti királyokat, amint közeledtek Betlehem felé. De az is lehet, hogy csak a fülem csöngött és káprázott a szemem.

Mit lehet tudni mi az igazság. Az-e, amit gondolunk, vagy az, amiről azt hisszük, hogy tényleges.

Ezen különben én azelőtt is sokat gondolkoztam. Melyik volt az igazi életem? Az-e, amit köztetek éltem, vagy az, amikor a villamoson világraszóló szoborművet alkottam, az emberiség drámáját irtam meg és tele voltam boldogsággal.

A jó Isten tudja. Te sohasem tudtad megérteni Mária, hogy én miért szeretem úgy a villamost. Sőt haragudtál is és gyakorta mondtad, hogy álmodozás helyett inkább a valósággal törődjek.

Te mindig a földön jártál, kedves.

Te pedig Magdolna, Te tudtál velem repülni. Te is tudtál álmodni és meg tudtad érteni, hogy komoly gondjaim vannak, mert az álom kastélyom egyik szobájában — a kastélyt a darabom jövedelméből vettem — hiányzott egy kép, ami a szoba stílusát megadta volna.

Csak akkor is repültél kedves, ha a földön kellett járni.

Egyikötöket mindig emelni kellett. Ebbe nagyon elfáradt a karom. Másikótok meg folyton a fellegekbe akart szállni és kimerültem abban, hogy a biztosabb talajra mindig visszarántsam.

Nem tehettek róla sziveim.

Nekem kellett volna vagy ilyennek lenni, vagy olyannak. Vagy — lett volna még valami, de ti azt nem tudtátok soha megérteni, hát ne is beszéljünk róla. Hiszen elmúlt. Nem igaz, kedveseim? És máma karácsony van és tegnap is az volt, amikor kint ültem a hóesésben és megéreztem az igazi karácsonyt.

A Békességet.

Gondoljatok rám szeretettel.

VI.

Ma megint lent voltam a plébánosnál. Illendő volt, hogy megköszönjem a mákoskalásot.

Fiatal leány volt nála. A pap örömmel üdvözölt, Ilonka, — mondta — ez pedig az az ur, aki fönt lakik a hegyoldalban a gólyalábu házikóban egy őzikével és egy feketerigóval.

A leány rám nézett, egyenes, nyílt volt a tekintete, a kezét nyújtotta és megkérdezte, honnan jöttem az erdőszélre.

A Városból feleltem és mert hellyel kínált, leültem.

Most aziránt érdeklődött, hogy mi az oka költözésemnek.

Bent a Városban, mondtam, könyvből akarják kiolvasni a szeretetet és azt hiszik, hogy az az erdő, amit a színpadról mutogatnak durván festett vásznanak.

Mivel most jött a Városból, a plébános érdeklődött a világ dolgairól.

Küzdelem van, harc és tülekedés.

Bizony, bizony, bólíntott a plébános, én pedig csodálkoztam és megkérdeztem, hogy ez mire való. Hát mi kell az embernek? Egy kis fedél, falat kenyér, meg a darab szalonna. Ezenkívül minden megvan. A szabad égbolt a fejünk felett többet ér minden másnál és van-e nagyobb boldog-

ság, mint megállni a hegyoldalban, inni a szépséget, amit a hegyek nyújtanak, a völgy, a kergetűző fellegek és a tiszta lelkiösméret. Nézni a forrást, mint veszi birtokba új ágyát, nézni az őzikét, hogy szeliden hozzám simul, mert nem érzi bennem az embert, akiről bizonyosan rettenetes meséket hallott az anya és dajkasorban élő szarvasünöktől.

Ilonka tárt szemekkel nézett s azután a plébános felé fordulva azt mondta, hogy természetesen ebéd előtt nem engednek vissza a házikóba.

A plébános helyeselt s mert akkor mise után volt, megkinált a reggeliből is, amit éppen hoztak.

Szabadkoztam, de Ilonka is kért, hát leültem az asztal mellé, szeltem a kalácsból és hármásban nagy csészékből kávéit ittunk.

A plébános megint elmondta a történetet a piros cingulusról, a hercegprimásról és a plébánosról és megint jól mulattunk rajta. Ilonka is mosolygott, megfigyeltem.

Minthogy szó esett már a fekete-rigóról, nem hallgathatok tovább róla.

Ez még karácsony előtt volt sziveim. Akkoriban aggódtam erősen értetek, hogy nem vettetek-e túlságosan a szivetekre. Arra gondoltam, bár ne volnátok emberek, megmondanám, hogy élek. Egyszer már az eszembe is jutott valami, de idejében az erdőhöz fordultam segítségért s az nem is hagyott támasz nélkül.

Adott egy félig megfagyott rigót s az ápolása annyira lefoglalt, hogy nem juthattak a közelembe rossz gondolatok.

Képzeljétek csak ott feküdt szegényke a havon. Először azt hittem, hogy nem is él már, de aztán megmozdult kicsit, hát lehúztam a kesztyűmet és felemeltem. A kis szive halkán dobogott.

Óvatosan bedugtam az ingem alá, a meleg bőrre fektettem és hazasiettem vele.

Mikor már majdnem a házikónál voltunk, akkorát csipett a mellemben, hogy felszisszentem és éreztem, hogy folyik a vérem. Ennek nagyon örültem, mert megbizonyosodtam, hogy van még benne életerő és sikerül majd rendbehoznom.

Azóta velem van a házikóban és ő az a fekete rigó, amelyre a plébános célzott Ilonkának.

Ő is érdeklődött a története iránt és mondta, hogy kíváncsi a madaramra.

Este volt már, amikor hazakerültem a hegyoldalba. Délelőtt megnéztem a plébános méheit, délben pulykát ettünk, minthogy karácsony másnapja volt és délután hármásban beszélgettünk a nagy szobában. A plébános ifjukoráról beszélt és elmerült a pipája füstjébe. Azt mondta, hogy amikor ide került, ő is tele volt lázongással, meg reformgondolatokkal, de ahogy multak az évek, elcsendesedett és belátta, hogy kár a nagy nekifeszülésekért.

Megkérdeztem, hogy a cölibátus ellen lázadozott-e és az asszony hiányát érezte-e. Mondta, hogy nem. A vasárnapi misét akarta tizenegy órára hátrátolni, de ellene fordult a közvélemény és forradalmi újításával elbukott. Látszott, hogy még mindig fáj ifjukori bukása.

Bizony, bizony, feleltem és megértően bólintottam. Mindenkinek vannak álmai. Kinek a tizenegy-

órai misemondás, kinek egy lány, aki megérti, de az álmok igen ritkán válnak valóra.

A plébános bólintott, Ilonka pedig megkérdezte, csalódtam-e életemben, hogy így beszélek.

Válaszul érdeklődtem, ismer-e valakit, aki nem csalódott, s mert már este volt, felálltam, hogy elbucsuzzak.

Isten áldja meg, mondta s hozzáfűzte, hogy remélhetőleg máskor is lejövök a hegyoldalból.

Bizonyára.

De egész hét mult el, míg újra leereszkedtem a völgykatlanba.

Hirtelen beállt a napsütés, olvadni kezdett és a hegyviz tönkretette az őzem pihenőhelyét. A deszkák résén belopózott az ólba s egyik reggel bokamagasságáig ért a víz.

Szét kellett szedni az ólat. Aztán az egészet újra összeácsoltam és a szalmát is egészen kicseréltem. Ez két egész nap volt. Amig elkészültem, az őz velem aludt a házikóban.

Harmadnap nem volt dolgom, lemehettem volna, de arra gondoltam, hogy van-e értelme, és hogy miért mennék le.

A petroleum nem fogyott el, cukrom is van bőségesen, gyujtót pedig tegnap hozott a legénykém.

Hát mi keresni valóm volna a völgyben, kérdeztem és behuzódtam a házikóba.

Minthogy kisütött a nap a közelgő tavaszra, gondoltam, holott csak néhány nappal voltunk karácsony után és még Szilveszter sem következett el.

Ez a gondolat megint eszembe juttatta a Várost.

És azt, hogy — ne haragudjatok — milyen jó most nekem. Egyedül, gólyalábu faházikóban, egy őzikével és egy fekete rigóval, akik többre tartják a szeretetet, ami belőlem árad és nem ismerik a hiúságot.

Istenem, megnyit hazudtam.

VII.

Ma ismét arra gondoltam, hogy lemehetnék a völgybe. Az idő megkeményedett, de sütött a nap és el is indultam az uton.

Szépen baktattam a botomra támaszkodva, találkoztam egy kóbor kutyával és már majdnem lent voltam, amikor szembejött a legénykém.

Megkérdezte, hogy hová megyek.

Petroleumot vásárlók a lámpáimba.

A legényke elkészönt, én meg elpirultam.

Éppen ezért utána kiáltottam, hogy várjon meg és visszamentem vele.

És otthon jól észbevettem a történeteket.

Nagyon szégyeltem magamat, mert volt még petroleumom bőségesen.

Az éjszaka sokáig ébren voltam.

Ezt eddig nem tapasztaltam. Ha lefeküdtem, el is aludtam. Ugy látszik, a karácsony tette, meg az, hogy tulságosan bő volt a táplálkozás. Ideje, hogy visszatérjek a kenyérre, meg a szalonnára.

Reggel kimentem a hegyek közé. Korán elindultam és a fák között hágtam a csucs felé. Sikos volt az ut, gyakran megcsusztam, de nem hagytam magam eltántorítani. Kinyitottam a kabátomat.

Már dél volt, amire felértem. Leültem egy sziklára és sokáig néztem a messzi folyót, amint lent kanyargott a füzes alatt.

És elgondoltam, hogy nem azért hagytam ott a várost, hogy folytassam a hazudozást.

Messze vonatot láttam. Fürgén szaladt a mélyben és vékonyan pipázott.

Mennyi gondot és hiuságot vihet magával, mondtam magamban, azután elővettem a tarisznyából a kenyeret, mert megéheztem.

Hat órát jöttem idáig és hat óra lesz az ut visszafelé. Ma megint nyugodt lesz az éjszakám és mély lesz az álmom.

Már sötét volt, amikor a házikóhoz megérkeztem. Az ut is nehéz volt a sötétben, alaposan kifáradtam. Nem is gondoltam másra, csak arra, hogy milyen jó lesz a szalonna és utána a bőrrel leterített tábori ággy.

És lám, hogy csalódtam.

A Városba álmodtam magamat, egy klubba, ahol beszédem volt az elnökkel, akiről az az érzésem volt, hogy egyikőtökre vággyal gondol. Kezet kellett volna fognom s ez olyan kínos érzés volt, hogy ordítani akartam, de összeszorult a torkom és nem jött ki a hang. Mikor végre kiszakadt, láttam, hogy a küzdelemben egészen összegyűrtem a bőrt a testem alatt és csupa verejték vagyok.

Ejnye, mondtam magamban, mi van velem. Eddig olyan nyugodtak voltak az éjszakáim.

Számolni kezdtem, hogy elaludjak. De hatszázkilencvenháromnál eltévesztettem s ez felbosszantott. Előlről kellett kezdeni s már derengett, amikor újra elaludtam.

Akkor meg azt álmodtam, hogy egy finom, előkelő szálloda folyosóján állottál, Mária. Ruha nem volt rajtad, ott álltál, a fehér bőröd vakított,

s a hátad mögött félig nyitva volt a szobád ajtaja.
Szemben egy férfi állott.

Gondoljon arra, mondta, hogyha rám hallgat, de tovább nem értettem, mert felkacagta. S ahogyan kacagta, meztelen testeden csillogott a villany fénye.

A férfi akkor azt mondta, hogy ne kacagjál, meg hogy vedd komolyan, amit beszél, mert ő éppen olyan barátnőre vágyik, amilyen te vagy és meg is forgatott, hogy jól megnézzem.

Irtózatosan indulatba jöttem. Mit képzelsz ez az ember, minek képzelsz engem, hogy ilyent mer mondani annak, akiről tudja, hogy hozzám tartozik? És hogyan van az, hogy az orcátlan szavakra nem szorult öködbe a kezéd és nem ütöttél az arcába?

Másodszor is fölébredtem és ismét tele voltam verejtékekkel.

Már reggel volt és én elhatároztam, hogy többé nem megyek le a völgybe.

De aztán, amint kiléptem a házikóból, ott volt a lábaim alatt a falu. Csak néztem és próbáltam távolról felismerni a házakat.

Ez itt a szélén, ebben lakik a legénykém. Az a sárga ott, a bolt, ahonnan a petroléumot vásárolok. Amott csináltattam a csizmát, emitt van a templom és — nem.

Azt hiszem, kihivatom az ácsot, megmondom, hogy szedje szét a házikót és állítsa fel más vidéken.

Mert miért kell, hogy én kezet fogjak valakivel, aki egyikőtökre vággyal gondol, miért kell, hogy a másikatokat csillámló bőrrel, ruha nélkül kacagni lássam egy hotel ajtajában, és mért kell, hogy messziről akarjam felismerni a völgyben a házakat.

Irok annak az ácsnak és elköltözők.

Délután elindultam a boltba levélpapírért. Am
utközben gondolkozni kezdtem és úgy határoztam,
hogy mégis inkább a legénykével hozatom fel a
papírt és tollat.

Ha magam megyek, mondtam magamban, elütöm
a pár fillértől, amit szolgálataiért adni szoktam.

De aztán megcsóváltam a fejemet, mert furcsa
az ember, még magának is olyanokat mond, ami
nem mindig fedi az igazságot.

Ez újra arra készítetett, hogy megismételjem az
elhatározásomat. Odébb költözök. Talán a hegy
tulsó oldalára, ahonnan a vasutat látni, amint pi-
pálva szalad a völgyben és viszi magával a hiuságot.

Nagyon neheztelek arra az emberre. Hát mit gon-
dol az rólam, hogy ilyeneket merészel mondani egy
urinőnek, aki hozzám tartozik. Még ha álomban is.

És különben is hallottam, hogy a hegy tulsó
oldalán szebb a tavasz, sokkal több a pipacs meg
a kankalin. A völgybe pedig többet nem megyek
le.

Nem sziveim, ez egészen biztos és el is hihetitek
nekem. A parasztnak mindegy, ha elcserélek
egy számukra hasznavehetetlen földdarabkát.

Még ma megírom a levelet és hogy a földcserét
elintézzem, holnap a jegyzőhöz lemegyek. Illetve,
persze, hiszen éppen arról van szó, hogy nem
megyek le. Majd inkább a legénykével izenek és
izenek a plébánosnak, hogy látogasson meg.

Ejnye, ejnye. Ezt nem lehet, ezt éppen nem
lehet. De akkor hogyan csináljam.

Ott hibáztam el a dolgot, amikor ismeretlenül
köszöntöttem a plébánosnak. Ezt nem kellett
volna s akkor most papírra sem lenne szükség,
meg az ácsra sem és nem kellene földcseréről meg

költözésről gondoskodnom. Persze, persze, de hát az ember honnan tudhatta volna előre.

Sokat tünődtem ezen. A fekete rigó is észrevette, mert nagyon nyugtalan volt.

Végül is fűrészt fogtam és nekiláttam, hogy egyik tönköt eltávolítsam. Nagyon jó tönk, széles, egyenes meg különben is igen alkalmas. Jól lehet ülni rajta s én szerettem is ott üldögelni. Nem is tudom, hogy miért vágtam ki.

Egészen bizonyos, hogy holnap hiányozni fog. De azért szorgalmasan fűrészeltem és beszéltem is hozzá.

— Nesze, — mondtam a tönknek, — nesze, mit is gondolsz te tulajdonképpen? Hogy kezdet fogok veled, noha a hátam mögött kinevetsz, mert pénzeddel azt hiszed, mindent elérsz? Hát majd adok én neked kedves barátom — mondtam a tönknek és jól a derekába fűrészeltem — majd adok én neked hotelfolyosókon ajánlatokkal üldözni azt, aki hozzám tartozik.

Mikor kivágtam, jót löktem is rajta, hogy leguruljon a völgybe.

Ez meg azért van, magyaráztam meg neki, mert meztelenül láttad és az ajánlatodra kacéran kacagott, ahelyett, hogy megsértődött volna.

Ettől némileg megnyugodtam és bementem a házikóba.

Ma egész nap a hegyeket jártam.

Új helyet kerestem a házikómnak. Találtam is, nem is egyet, de végül egyiket sem ítéltem alkalmasnak. Először balra mentem és egyik erdőszélen volt is valami tisztás, de kevés volt a fa és nem találtam fatönköt, ahol el lehet jól üldögelni.

És a völgy sem látszott, ami nem volna baj, de ez is eszembe jutott.

Tovább mentem, most már felfelé hágtam és arra gondoltam, bizony csak tétova vándorok vagyunk a földön, van ebben valami igazság. Később áttértem a hegy másik oldalára, ahonnan a vonatot látni. De itt meg az zavart, hogy a vonat eszembe juttatja a Várost.

Ime, most is. Gondolatban nálatok jártam és lestem rátok. Ott settenkedtem a kapu körül és vizsgálgattam az ablakredőny réseit, hogy szivárog-e ki világosság. Nagyon el voltam szánva, hogy ha az a férfi kilép a kapun, leütöm a botommal, amit itt vágtam és tisztítottam meg az erdőszélen.

Nagyon sokáig jártam fel-alá és folyton lestem, már egészen át is fáztam, meg a lábam is nedves lett. Csak későre tértem észre, hogy hiába settenkedek, mert nem a Városban vagyok, hanem csak itt, a hegytetején, magányosan, mint egy kőszálinger s ha a Városban lennék, sem igen találhatnék rátok, hiszen Szilveszter van s ilyenkor biztosan szórakoztok.

Erre hazamentem, de aludni megint csak nem tudtam, mert folyton láttalak benneteket. Jókedvetek volt és kacagtatok és a férfiak mind úgy néztek rátok, hogy már a fűrész után nyultam és még egy tönköt akartam gurítani a hegyoldalon.

Ezeztől a gondolatoktól megijedtem és úgy véltem, hogy lemegyek a plébánoshoz és éjfélkor elmegyek a templomba vele.

De ettől meg még jobban megijedtem. Gyorsan megittam félpohár rumot és magamra huztam a takarót.

El is aludtam, szépen frakkot huztam magamra, kivezettettem a garázsból az autót és a sofőrnek mondtam, hogy menjen le a hegyoldalra, forduljon be a falu felé és a templomtól jobbra ott van a paplak. A sofőr elindult, de az Erzsébet-köruton át befordult a Rákóczi-utra és a Kossuth Lajos-utcába fordult, mert mint mondta, ez a legrövidebb út a gólyalábu házikótól a plébánosig. Igaza is volt neki, mert hamar leértünk a plébánoshoz. Csak az tűnt fel, hogy egy autó már állott a kapu előtt.

Az elnök ur van itt, mondták az érdeklődésemsre s amikor beléptem, a szobában ott volt a férfi, éppen azt mondta Ilonkának, hogy legyen a barátnője s Ilonka, akinek a haján mirtusz volt, de a testén semmi, kacagott ezen, miközben biztatott, hogy fogjak kezét az elnök urral. Én azonban hirtelen a zsebembe nyultam, kirántottam onnan a fatönköt, amin mindig ülni szoktam, meg a fűrészt és szó nélkül, izgatottan fűrészelni kezdtem.

De lerugtam magamról a takarót, vacogott a fogam s a vacogásra felébredtem.

Azonnal felöltöztem, megírtam az ácsnak a levelet és leszaladtam a faluba. Éjjel három óra volt, zörrent egyet a postafalán a levélszekrény, amikor a levelet beledobtam és a plébános előtt nem volt autó.

Futva tettem meg az utat vissza a házikóig.

De ez már ujesztendő volt.

VIII.

Egész héten napkeltétől napszálltáig kerestem helyet a házikómnak.

Mindennap itt lehet már az ács meg a legénye és még mindig nem tudtam határozni. Van egy hely, a hegy tulsó oldalán, oda már többször visszamentem, de nincs forrás a szomszédságában, meg őzikét se láttam még arrafelé. Különben kedvemrevaló volna és azt hiszem az éjszakáim se lennének éppen nyugtalanok.

Holnap megnézem mégegyszer az erdőszélét és ha jobbra nem bukkanok, hát ide költözöm az őzzel, a fekete rigóval meg a házikóval

— — — — —

Az éjszaka gondolkoztam és úgy határoztam, hogy nem keresek tovább. Ha nincs is forrás a szomszédságban, majd odavisszük a házat.

Reggel fel is kerekedtem, de csak későn értem oda, mert közben sok minden az eszembe jutott. Például az is, hogy van ott egy hárs és hogy milyen jó lesz az nyáron, amikor erősen süt a nap. Meg más okból is. Tavasszal nyugtalan lesz az őzem meg a fekete rigó és el kell őket eresztenem. Ezen nagyon elszomorodtam, mert megszoktam őket és nem szívesen válok el tőlük. Hát arra gondoltam, ha már hárs van, tenyészték majd selyemhernyót. Nézem a növekedésüket, ápolom őket és ez majd

a gondolataimat is elfoglalja. Sohasem jó, ha a gondolat elkalandozik.

Mondom, így eltelt az idő s amikor odaértem a házhoz, egy leány volt ott. Megrugtam akaratlanul egy kavicsot, az zörejt csinált és sikoltással ijedten felém fordult.

Jó reggelt, mondtam, Ilonka kisasszony és éreztem, hogy elpirulok.

A kezét nyujtotta és azíránt érdeklődött, hogy miért járok erre.

Költözködöm, feleltem egyszerűen s ő megkérdezte, hogy miért megyek el a hegyoldalból, talán zavart valaki.

Nem, azt igazán nem mondhatnám, senkisé zavart, de meguntam már a vidéket, válaszoltam, mire kérdést intézett hozzám, hogy vajjon kerestem-e már új tájékat.

Igen és éppen ide szándékozom költözködni.

Ő minden cél nélkül sétált, mondta nekem és megjegyezte, hogy többször gondolt rám.

Megtisztel, mondtam és nem tudom megérdemlem-e, bár magam is többször gondoltam a völgyre és azokra, akik ott szeretettel gondolnak rám.

Most együtt mentünk és érdeklődtem a hogyléte iránt.

Köszöni, mondta, sokkal jobban szereti a falut, mint a várost s így örömére van, hogy most hosszabb ideig itt maradhat. És azt is megjegyezte, hogy nekem is örül. Dicsért, amiért elhagytam a várost.

Ilyen faházikóban, egyedül nagyon jól el lehet gondolkozni és gyönyörködni a természet szépségeiben.

Kétségtelenül, helyeseltem a szavainak, de ugy

vélem, folytattam tovább, hogy ez csak az első hetekben zavartalan. Azután jó, ha van valami dolga az embernek, mert, lám, én is már munkát kerestem és minden szükség nélkül, csakhogy csináljak valamit, két alkalmas, jó fatönköt kivágtam és leguritottam a hegyoldalon, holott azelőtt igen jól üldögéltem rajtuk s miután már nem voltak, hiányoztak is.

Ez biztosan azért volt, mondotta, mert gondolatok zavartak és fáradtsággal akartam elüzni őket.

Elismertem, hogy van valami igazsága, de megkérdeztem, honnan jutott erre a gondolatra.

Rámnézett, nagyon tiszta volt a tekintete és egyszerűen azt felelte, hogy szomorú a szemem és azt hiszi, hogy a Városból menekültem.

Vajjon ki elől, fürkésztem a vonásait s ő megértette a gondolatomat, mert azt válaszolta, hogy önmagam elől.

De jól tettem, füzte hozzá, mert ha neki módja volna, elbucsuzna bátyjától a plébánostól és ő is építtetne magának egy gólyalábu faházikót.

A hegyoldalban?

Nem, inkább lent a kis tó partján, a füzes szomszédságában.

Azután elbucsúztunk.

Mire hazaértem, várt már az ács és éppen káromkodott, hogy hol maradok. Amikor meglátott, elharapta a szitkozódást és megkérdezte, hogy hova megyünk, talán egy másik hegyoldalra.

Nem, mondtam, inkább majd lent állítjuk fel, a kis tó partján, a füzes szomszédságában és ebben maradtunk.

IX.

Minthogy valamit ráfizettem, a földcskémét sikerült elcserélnem. Innen nem lehet látni a falut s a házikóm is sokkal szebb lett. Az első két lába bent áll a tóban és ha kimegyek a tornácomra, alattam a víz hintázik. Majd ha tavaszodik, vásárllok egy ladikot, az egyik oszlophoz láncolom és a házikómból egyenesen abba lépek.

Igazán nem volt nagy dolog ez az egész költözködés. Harmadfél napba sem tartott és már minden úgy volt, mintha misem történt volna.

Ha csönd van, kiváltképpen este, amikor lefekszem a fekhelyemre, behallatszik a tavacska mormolása. Hajnalban pedig egy-egy viziszárnyas rikoltása.

Még csak január vége van, de melegen süt a nap, mint tegnap is, amikor kint sétáltam a tavam partján.

Jókedvű voltam, mert sikerült megszöknöm a gondolataimtól s a völgyet sem látom. Az zavart nagyon.

Gondolkoztam Ilonka szavain, hogy menekültem, meg hogy magam elől menekültem. Vajjon, mit gondol rólam. No, nézd csak, miért fontos nekem, hogy mit gondol rólam? És nem is tudom, hogy miért gondolok rá egyáltalán. Amiért ő azt mondta, hogy jó volna ez a hely gólyalábu házikónak? Én magamtól is rátaláltam volna, magam-

tól is, egészen bizonyosan és semmi összefüggés sincs az ő szavai meg az én költözködésem között! Én szabad ember vagyok, ott verem le a házikóm cölöpjeit, ahol éppen jól esik nekem és abba nem lehet senkinek semmi beleszólása. Kinek ez, kinek az és nekem sem lehet beleszólásom, ha véletlenül neki is a tópartja tetszik, ami különben is semmi más, mint véletlenség.

Be kellett mennem a faluba. A petroleumom fogyott el és venni kellett gyujtót is.

Láttam messziről. Utban volt hazafelé és szép nyugodtan lépegetett. Megálltam és sokáig utána néztem. Magas karcsu alakján testhez álló egyszerű kabát volt és én arra gondoltam, hogy milyen tiszta és nyugodt a tekintete.

Azután megfordultam és én is elindultam.

Utközben, hazafelé azon gondolkoztam, cseppet sem csodálkoznék, ha egy napon azt mondaná, hogy a neve nem is Ilonka, mert őt Mária Magdolnának hívják.

Kibujt az első hóvirág. Ezt ma reggel vettem észre és nagyon megörültem. Ó, örvendeztem, jön a tavasz és kitártam az ablakomat.

A fekete rigó menten kiröppent, de ezen nem buslakodtam, mert máskor is megtette és mindig visszajött.

Kiálltam a tornácra és sokáig álldogáltam az utat kémlelve. Az az érzésem volt, hogy látogatóf kapok.

Enyhe szellő fujdogált, csöndesen fodrozta a tó vizét és néha egy-egy hajszállal megcsiklandozta a homlokomat.

Később elfáradtam, hát leültem a lépcsőre és a lábamat lóbáztam a víz fölött. A nap is sütött, úgy találtam, hogy lassan mulik az idő.

Milyen furcsa is az ember. Senkisémet jelentette be magát a látogatásomra és mégis, szinte boszszankodtam, hogy miért késik.

Sétálni kezdtem a tó partján, azután kicsit feljebb hágtam a hegyoldalba, ahonnan messze elláttni s az ember észreveszi, ha valaki közeledik az uton.

No, gondoltam, miközben mentem, megnézem merre repked a fekete rigóm. Miért is nem jön már az a fekete rigó.

De nem láttam sehol s az uton sem láttam látogatót közeledni.

Délfelé egyszerre heves szivdobogást éreztem. Hiszen még egy ut van, a hegyek felől. Futva igyekeztem és egészen kimelegettem, amire hazaértem.

De a fekete rigó még nem volt otthon.

Immel-ámmal kenyeret szeltem és szalonnát is, de aztán a tóba dobtam.

Igaz, én senkinek sem mondtam, hogy ideköltözöm, de a faluból jöttek az ácsnak segíteni és a költözködésemet bizonyosan megbeszélték maguk közt is, így telente úgy is sok a szabad idő.

Nem úgy, mint a Városban, ahol bálók vannak és reggelig tartó farsangolások, amik sokat elvesznek a ráérő időből és gyakorta felérnek a munkával is.

Délutánra, ahogyan jött, el is mulott. Már megint nyugodt voltam és jóízűen megettem a kenyeret meg a szalonnát, mert újra szeltem.

Lehet, az volt az oka, hogy elbujt a nap, érdesre vált a szellő és a tavasz maga is mintha eltűnt volna.

Másnap is nyugodtan tudtam gondolni a völgyre, a paplakra és Ilonkára is. Pedig megint sütött a nap és a rigóm is megérezte a tavaszt, mert újra elrepült.

Bár csak úgy magamban, elbucsuztam tőle, mert most már ki tudja, melyik napon lesz az, hogy hiába hagyom nyitva az ablakot, nem jön vissza.

Mint az őzikém is, aki nagyon nyugtalan már és egyre vágyóbban néz a messzeségbe. Node hát így van ez és ezen nem is lehet segíteni. Jó, hogy voltak, köszönöm, amíg vannak s ha egyszer nem lesznek, hálával fogok gondolni az együtt töltött hosszú téli éjszakákra.

X.

Ma gondoltam egyet, kikefélttem a városi ruhámat, gondosan megtisztítottam a cipőmet és fütyörészve megindultam a falu felé. Sütött a nap, meg vásárnap délután is volt, sok emberrel találkoztam és mindannyian vidáman köszöntöttek. Egyiktől meg is kérdeztem, miért olyan jókedvű és vége van-e már a litániának. Az első kérdésre azt mondta, hogy közeledik a tavasz, a másokra meg úgy válaszolt, hogy mindannyian onnan jönnek.

No, jó napot, köszöntem meg a szíves fölvilágosítást és folytattam az utamat.

A plébános, amikor bementem hozzá, mert éppen hozzá igyekeztem, nagy örömmel fogadott, éppen jó, hogy jön, mondta, nagyszerű történetet hallottam, amim jól elmulathatunk. És mondani kezdte a piros cingulus, meg a hercegprimás történetét.

Ez valóban nagyszerű, mondtam, miután jót nevettem a történeten és megkérdeztem, nem tud-e más, hasonlóan jó történetet.

Borocskát hozatott, kocintott velem, aztán mielőtt ivott volna, azt kívánta, érezzem jól magamat a tó partján, a füzes alatt. Ebből láttam, hogy tudomása van költözésemről. De aztán másról beszéltünk, a disznóölés várható eredményét, meg az őszi vetés mikéntlétét hánytorgattuk.

No, mondta, ha már lejött, vacsora nélkül nem

megy haza és én megköszöntem a meghívását. Közölte még velem, hogy hurkát eszünk és van friss tepertő is, amire jól esik a borocska. Magam is úgy találtam és együtt vártunk a vacsorára.

Mikor aztán eljött az idő, teritettek és láttam, hogy két ember számára tettek evőeszközt és tányérait.

Mosolyogtam és megkérdeztem, hogy rólam nem szólt-e a gazdaasszonyának.

Dehogy nem, válaszolta, éppen azért van két teríték.

Hát az Ilonka kisasszony?

Ilonka elment a városba, már két hete elment, hirtelen jött a dolog, egyik napról a másikra és beletelik még két hét, mire visszajöhet.

Igen, persze, mondtam, az ilyesmi előfordul és enni kezdtünk.

De úgy véltem, hogy tulfűszeres a hurka, sós a tepertő és savanykás a bor. Ezért közöltem is a plébánossal, hogy félek, nekem nehéz lesz a bőséges vacsora s keveset ettem. Inkább csak hallgattam és rövidesen elbucsúztam.

Mégis, ha messze lakik az ember, jó, ha idejében hazaindul.

Hát tavasz van sziveim. A hó szépen elolvadt, először a völgyben, később a hegyoldalon, legvégül a magasabb helyeken és most már bujkál az új zöld, meg az ibolya is, hogy az ember érzi a tavaszt. Magam is hozzáláttam lassan a tavaszi munkához. Kitataroztam a házam táját, elegyengettem a földturásokat, amiket az ács hagyott itt és komolyan foglalkozom már a ladikvásárlás tervével is.

Reggelenként arra ébredek, hogy melengető napsugarak öntik el a kis szobámat és a fekete rigó neki-nekiröppen az ablaküvegnek. A koppanásra mindig felébredek és kitárom az ablaktáblákat, hogy szabad legyen az útja.

Most már nem sokáig jön vissza hozzám.

Amint egy napon csak elment az őzem is.

Ez mingyárt az elején volt, alighogy a hó eltakarodott.

Reggel, amikor lementem hozzá, hogy eleséget vigyek, hozzám dörgölődött.

Megveregettem a vállát és menni akartam a dolog után.

Rángatni kezdte a láncot, amivel oda kötöttem éjszakánként, mert gyakran sétált éjszaka is és zavarta az álmomat.

Ejnye, ejnye, mit akar ez az őzike, gondoltam és egy intéssel meg is kérdeztem tőle.

Folyvást csak a láncot ráncigálta.

Hát majd eloldalak, szóltam és levettem róla. Az ajtó nyitva volt, vastag kékében omlott a napsugár. Egyetlen szökkenéssel a szabadban volt, magasra tartotta az orrát és valami diadalmas hangot hallatott.

Én már akkor tudtam, hogy mi lesz, de azt hittem, egyszer azért még visszafordul és megjutalmaz egy tekintettel a meleg szalmáért, az eleségért, meg, hát igen, a szeretetért is, mert szerettem is és ezt éreznie kellett.

De csak egy diadalmas hangot hallatott, aztán vad szökelésekkel eliramodott.

No, Isten áldjon, mondtam, amint néztem utána. azért én nem haragszom rád, mert tavasz van és

volt idő, mikor így tavasszal magam is vad szökeléssel iramodtam el az élet elé.

Hát így volt az őzzel és minden nap vártam, hogy így lesz most már a fekete rigóval is.

A tavasz hozza így, amint azt is hozza, hogy az ember szépeket, vidámakat és kellemeseket álmodik. Mint tegnap is. Ültem a kis házikóm előtt és egyszerre csak látom, hogy a zöldből valami mozog. Az Ilonka kisasszony. Csak úgy jött felém, megállt előttem és azt mondta, eljöttem.

Én meg csak azt mondtam, hogy bizony jól tette és megcsókoltam. És mind a ketten mosolyogtunk.

Hát ilyeneket álmodik az ember tavasz idején, holott ő még mindig a Városban van, nem is lehet tudni, hogy mikor jön meg. És ha meg is jönne. kérdés, hogy meglátogatna-e, arról nem is beszélve mit mondanék, miért csókoltam meg. Nem, ezt valóban nem tudnám mivel megokolni, mert ő bizonyosan megkérdezné és semmiesetre sem mosolyogna.

Dehát persze gyakran álmodik az ember ilyesfélét különösen tavasz idején, amikor jönnek a szagok és különös dolgokat juttatnak az ember eszébe.

Legutóbb is, nem volt dolgom és én kiültem a tornácra. Nem is aludtam, nem, azt igazán nem lehetne mondani, csak sütött a nap, behunytam a szememet és egyszerre úgy voltam, mint a villamoson, amikor szobrász voltam, meg darabíró és a Rákóczi-uttól a Déli vasutig nyolcvanezer pengőt kerestem. De most egyiket sem csináltam ezek közül, hanem hozzátok mentem, csöndesen köszöntem és azt mondtam, eljöttem szíveim, mert változás állt be az életemben és szeretném, ha megismernétek a feleségemet. Ott állt mellettem a feleségem is

és aztán leültünk tea mellé. Nagyon kedvesek voltak és én örültem is nektek.

A tavasz teszi mindezt, mert látjátok, mióta elszakadtam tőletek, nem történtek velem ilyen dolgok. A végén még hiányoztál is Mária, mert nem volt, aki azt mondja, hogy a nyolcvanezerből szeretné látni azt a negyvenet, amivel a fűszerest kifizesse. Látod, látod.

Nem jött vissza a fekete rigó.

Tudtam, hogy így lesz és most mégis olyan egyedül vagyok. Mégis csak megszoktam, az őzikét is, a rigót is és most korán felébredek már, várom, mikor repül neki az ablaknak, hogy kieresszem.

Egészen elszomorodtam.

Azt hiszem, lemegyek a faluba, mert így magányosan nehéz a tavaszt elviselni.

Meglátogatom a plébánost és meghallgatom a történetet a primásról, meg a cingulusról.

Igy elmélkedtem, amikor csak hallom, hogy azt mondja valaki, ejnye, de elmerült a gondolataiba, észre sem vett.

Ilonka volt. Mosolygott és kis piros napernyő volt a feje felett.

Én csak néztem és nem tudtam szólni hozzá.

Később észrevettem, hogy ez nem is volt baj.

Mind a ketten mosolyogtunk.

És ez is csak olyan álmodás volt, olyan haszontalanság, mert hiszen még mindig a Városban volt és énnekem nem volt a tó partján látogatóm.

Ezt is a tavasz tette, miután már elvitte a társaimat, az őzet is, meg a rigót is.

Csóválnom kellett a fejemet, amiért ilyen hiábavalóságoknak helyet adtam.

Dehát, ahogyan számítottam, február vége volt, vagy talán március is, nem tudom bizonyosan, mert elmulasztottam, hogy naptárt vásároljak magamnak és általában a nap, az állatok, meg a szagok iránt igazodtam.

OSZK

XI.

Érdeklődtem a faluban az év állása iránt. Három egész hetet tévedtem, mert már március végére járunk, holott én csak az elejére gondoltam s inkább abban voltam, hogy így völgyben meg hegyoldalban a tavasz jelentkezik előbb. Megtudtam azt is, hogy nagybőjt idején vagyunk és a legközelebbi ünnep már virágvasárnap, amikor a templomokban barkát szentelnek, amit aztán kis szobákban, képek rámai mögé tűznek és sokáig megőriznek.

Érdeklődtem a boltosnál aziránt is, hogy van-e a faluban valaki, aki ladikot csinálhatna nekem, mert úgy vélem, jól telne az idő, ha a tavamon csónakáznék.

Nem, mondta, azt igazán nem hiszi, aligha van a faluban valaki is, aki ladikot csinálhatna. Hanem talán a szomszédfaluban hozzájuthatnék, mert ott cigányok vannak, akik teknőt vájnak és tapasztalata szerint igen ügyesek. Alkalmasint vájnanak nekem ladikot is, ha beszélnék velük.

Megköszöntem a jó tanácsot és érdeklődtem, merre menjek, ha el akarok jutni a cigányokhoz.

Ezt is közölte s el is indultam, de utközben megdöntöttem. Miért kell nekem a csónak, hiszen egyedül vagyok és nem is volna, akivel csónakázzak. Elűztem hát a gondolatot és a cigányok helyett inkább a plébánoshoz mentem.

Hohó, üdvözölt, ezt ugyan jól tettem, ma különben is jó a napja, levelet kapott a városból, holnap hazajön az Ilonka és a téli hónapokig vissza sem megy.

No, mondtam, ennek én is örülök, hogy neki jó napja van és maradnék is sok ideig, hogy néhány jó történetét meghallgassam, de fájdalom, sürgős az utam s már sietek is.

Hova, hova, kérdezte s én meg is mondtam, hogy a szomszéd faluban van dolgom, mert hallottam, ott teknővájó cigányok élnek, s nekem sürgős szükségem van egy ladikra, amit hozzákössek a házikóm egyik cölöpéhez.

Örülök, hogy hazajött, Ilonka kisasszony, valóban nagyon örülök, mondtam, amikor megszorítottam a kezét.

Igen, felelte, én is örülök és gondoltam is magára, hogy mit csinál a hegyoldalban. Azután megkérdezte, hogy elköltöztem-e már oda, ahol a télen találkoztunk, meg hogy mit csinál az őzem és a fekete rigóm.

Az őzem, meg a fekete rigóm, mondtam, tavasszal elhagyott és én is elköltöztem, de nem oda, ahol a télen találkoztunk.

Akkor vajjon hová vittem a házikómat?

Inkább le, a tó partjára, a füzes alá, mondtam és elpirultam, ő meg elmosolyodott.

És az volt az érzésem, de lehet, hogy ez csak képzelődés, ő is elpirult.

Meghozták a ladikot. Éppen ingujjban dolgoztam a kertemben s így segítettem is a cölöphöz

megkötözni. Két evezőt is hoztak és általában alkalmas jószágnak véltem. Mikor túl voltam az ebédemen, le is vittem egy pokrócot, hogy beletegyem a ladikba és ráheveredjek. Igen kellemes órácska volt, jól süttött a nap, átjárta a testemet és azt hiszem aludtam is egyet. Legalább is annyi bizonyos, hogy Ilonkát nem vettem észre és csak akkor ugrottam fel, amikor a nevemet kiáltotta.

Milyen megtiszteltetés, mondtam és hozzáírtam.

Nem, válaszolta ő, ez nem megtiszteltetés, hanem bizalom, mert látja, hogy jó ember vagyok, akinél veszedelem nem fenyegeti, bár ő egyébként sem szokott a veszedelmektől megijedni és mindig megtudja védeni magát.

Ráhagytam, hogy ez igen tiszteletreméltó tulajdonság és ha meg nem sértem, invitáltam, nézze meg a házikómat, én majd addig kívül maradok és szedek egy kosár korai cseresznyét.

Nagyon köszöni, mondta, csak jöjjen be vele a házikóba és mutassak meg mindent, cseresznyét aztán majd együtt szedhetünk.

Így utánamentem a lépcsőn és a tornácon a hegyek felé fordultunk. Szép zöldek voltak már és jól lehetett a szemet legeltetni rajtuk.

Szép itt, mondtam.

És nyugodalmas, folytatta ő, amit rá is hagytam, holott nem a legtisztább lélekkel, mert sok nyugtalanságon mentem át magam is.

Bent a házikóban is nagyon a kedvére volt minden. Néhány szál virágom volt az asztalon, csak amolyan kis mezei virág, de jó illata volt s ezt meg is jegyezte.

Lekötelez Ilonka kisasszony, ha elfogadja.

A kezében piroskötésű könyv volt, kinyitotta s a virágok szárát odaszorította. Köszöni, hazaviszi őket, még ezidén úgy sem volt virág a vázáiban.

Sokáig kinézett az ablakomon és néha a virágokat az arcához emelte, hogy beszívja az illatukat.

Később felémfordult s mert éppen néztem és nem volt időm elkapni a tekintetemet, a szemünk találkozott. Egyideig így néztük egymást, azután szótlanul a tornácra mentünk. Miután már sokat hallgattunk és néztünk magunk elé, hívtam, menjünk a cseresznyefához és szedjünk a gyümölcséből, de ő szeliden a fejét rázta és a kezét nyujtotta.

Megkérdeztem, nem fél-e egyedül, mert már alkonyodott és felajánlottam, hogy egy darabon elkísérem. De csendesesen arra kért, hogy ne kísérjem és elbúcsúzott.

Langyos szellő fujdogált és a hajamat borzolgatta, miközben álltam a tornácon és utánanéztem.

Mit csináltok sziveim? A hat hónap letelt, most már bizonyosak vagytok benne, hogy meghaltam, nem kell, hogy gyászoljatok és összeköthetitek az életeketek akárkivel. Nem is tennétek jól, ha szüntelen csak reám gondolnátok.

Virágvasárnapra kerestem barkát és elmentem a szentelésre.

Így tavaszi ünnepen még nem láttam a falut. Frissen meszelt házikók fogadtak és természetesen a bolt is zárva volt. A templom előtt találkoztam a cipésszel s az megkérdezte, tart-e még a csizmám talpa, mert kell, hogy tartson, nagyon jó bőrt adott hozzá.

Aztán leemeltük a kalapot és beléptünk a templomba. Ő előre ment, minthogy rendes helye volt

a férfiak padsorában, magam meg hátul csak úgy megálltam és bedugtam a mutató és középső ujjamat a szenteltvízbe.

Egyik oldalon csupa szőke meg barna, egy meg kétágban összefont haját láttam és fehér meg rózsaszín ruhácskákat. Csak egy kalap volt, egészen elől, kis szürke tok, finom és egyszerű, én sokáig el is néztem. Nemes volt a vonala és általában így meszsiről, nagyon tetszetősnek mutatkozott.

A tanító a harmóniumon megadta a hangot, a sekrestye ajtaján meghúzták a csengőt és már jött is a plébános, hogy megkezdje a misét, meg a barkaszentelést.

Nagyon ünnepélyes pillanat volt és megcsapott a gyermekkorom hangulata. Egy virágvasárnap reggel, amikor a kalvária-templomban ministráltam és áldozáskor az oltár mellett vasrácson át áldoztak a karmelita apácák.

Később eluntam az álldogálást és egy pad széleire ültem. Evangeliumkor felálltam, sanctuskor meghajtottam a fejemet, Urfelmutatáskor letérdeltem és figyeltem, hogy mindenki ezt csinálta. Mint harminc évvel ezelőtt, mikor én még ministráltam.

Aztán a mise végén megálltam a templom ajtajában. Először a nép ment el és legvégén kijött ő is. Megemeltem a kalapomat és meghajoltam.

Ő is bólintott komolyan, de nem jött oda hozzám. Elindult a paplak felé.

Ez bántott és el is határoztam, hogy hazamegyek a házikóba, de aztán megvártam a plébánost, gondoltam, megmondom neki, hogy kellemes ünnepeket kívánok.

Ő azonban azt mondta, hogy ezzel ráérek majd a jövő vasárnap, amikor hozzájuk ebédre megér-

kezem és most különben sem ereszt el, mert jól el lehet beszélgetni velem. Azzal karonfogott.

Ilonka rámnézett, kezetnyujtott s amikor a bátyja egy percre kiment, szemrehányással azt kérdezte, hogy miért jöttem el, mire a kalapom után nyúltam. De ő kivette a kezemből és azt mondta, rosszúl esett volna neki, ha nem jövök el.

Volt ugyan némi ellenmondás a szavaiban, mint-hogy azonban emlékszem időkre, amikor ilyesfélét tapasztaltam magamon is, leültem és megkérdeztem, hogyan szolgál az egészsége.

Jól, felelte, de nyugtalanok voltak a legutolsó éjszakái. Persze, persze, bólintottam, az ilyesmi előfordul, az utóbbi napokban én sem valami jól aludtam és álmodtam is sok mindenfélét. Kérdezte, milyenek voltak az álmaim, de nem mondhattam meg és arról sem szólhattam, hogy egyik-másik álom után fel kellett ugranom a fekhelyemről és ki kellett szaladnom a hegyek közé, mert nem tudtam már elviselni a forróságot.

Azután bejött a plébános.

XII.

Kipróbáltam a ladikot, mert régóta nem eveztem és kell, hogy az ember gyakorolja magát. Igen kellemes délután volt, messziről hallatszott a kerepelés, mert nagyhét van és Rómába mentek a harangok. A tó közepén letettem az evezőket és kihajoltam a csónakból, hogy a tó tükreben megnézzem magam. Mosolyognom kellett, mert ahogyan a nyitott, fehér ingből kilátszott a nyakam meg az arcom, egészen barna volt már, barnára égett és a szőke hajamból is kiszívta a színt a nap. De az is lehet, hogy ez nem így van s csak azért látszik, mert az arcom lett a szokottnál feketébb.

Azután a ladik mélyén leheveredtem s a legutóbbi vasárnapon gondolkoztam. Hogy az egyik vasárnap miért szebb, mint a másik és hogy miképpen lehet az, hogy sokszor sehogy sem akar esteledni, máskor meg az ember föl sem ébred és máris este van és búcsúzni kénytelen, hogy visszamenjen az otthonába. Gondoltam sok mindenfélére, szíveim, hogy mi lehet ennek az oka, gondoltam azt is, hogy talán természeti törvény, de az lehetetlen, hiszen éppen a rövid téli nappalok voltak hosszúak s az elmúlt vasárnap röppent el olyan hamar. Gondoltam arra is, hogy a társaság teszi és no igen, ilyesmire is gondoltam, hogy a szerelem.

De nálam nem lehet ez, ezen mosolyognom kellett, hiszen én éppen a szerelem elől jöttem a hegyoldalba és aztán a tó partjára, nálam arról nem lehet szó és különben is, kibe lehetnék szerelmes, ha már egyáltalában beszélni lehetne szerelemről.

Nem, nem, ezt a megmosolyogni való gondolatot hamarosan elvetettem. Szerelem! Én!

Ugye, ti is mosolyogtok, szíveim?

Én is mosolygok, amint vasárnap is csak mosolyogtam, amikor azt mondta, hogy viszontlátásra. Csak mosolyogtam.

Egész hazáig mosolyogtam. És mert szép volt az éjszaka és mindent behintett a hold, jókedvem volt és szökdécseltem is. És néha rikkantottam is. Persze, csak gondolatban, de eszembe jutott az őzem. Vajjon mi lehet az őzikémmel?

Szeretném, ha nem értenétek félre: milyen ritkán juttok az eszembe, szíveim! Nem szabad, hogy haragudjatok rám, de igen nagy öröm ez nekem! Hiszen azt jelenti, hogy nem volt még későn, meggyógyultam. Engem már, szíveim, nem zaklatnak nagy érzések és mosolygok csak, ha arra gondolok, hogy a szerelem probléma volt, meg azon kellett gondolkodnom éjszakákon, hogy melyiteknek mit mondjak, igen, mit hazudjak, hogy szívfájdalmat ne okozzak és a hiúságtokon ne essék csorba.

Milyen messze mindez, a Város, Ti meg a régi élet. Az arcomról elsímultak a ráncok, gondolatok sem bántanak és én nagyon vidáman élek. Máma is, igazán nem is tudom miért, egész nap csak dudorásztam.

Mit dudorászik, kérdezte, amikor erre sétált: én meg azt mondtam, hogy csak úgy dudorászok.

Leült egy fatönkre, mosolygott és azt mondta, hogy csak folytassam. Én pedig szemben egy másik fatönkre ültem és folytattam. A szemébe néztem, aztán eleinte csak dudorásztam, később pedig énekeltem is, persze csak halkán, szinte lehelve és folyton a szemébe nézve. Pedig hangom sincs, csak éppen hogy valami és dalokat sem tudok nagy számmal, mindössze öt-hat együgyű nótácskát. Természetesen a szerelemről szólnak együgyűségeket, de hát nem vagyok költő, nem írhatok mást helyettük és néki így is tetszett, mert kacagott és a szeme ragyogott és azt mondta, hogy még, még

Végül pedig azt is mondta, hogy gyönyörűen énekeltem s ezen jót nevettem, mert ezt még soha senkisémm mondta s magam is tudom, hogy hangom sincs, meg énekelni sem tudok.

Nyilván azért mondta, hogy később, ha visszagondolok, ne szégyeljem magamat az együgyű dalocskákért. Holott nem kellett volna ettől félnie, mert fülemben maradt a kacagása és a csillogó szemét is láttam, akkor, amikor már elment s én füttyűrészve tettem-vettem a házikóban. Füttyörésztem és arra gondoltam, hogy holnap megint dudorászni fogok, mert a szomszéd faluban lesz dolga, házam mellett visz az útja s beszél értem, hogy egy darabon együtt menjünk.

De azért később elgondolkoztam, hogy az emberek mennyire nem ismerik a vidéket sem, ahol élnek. Mint ő is például, azt mondta, a házam mellett félannyi az út, holott kipróbáltam és tudom jól, hogy kétszer annyi. Utána is akartam kiáltani,

hogy ezt megmondjam neki, de aztán elálltam a szándékomtól, mert hátha megbántom a kiáltozással s azt a világért sem szeretném, ha megsértődnek.

Majd lesz még alkalom, hogy megmondjam neki.

Talán a jövő héten.

OSZK

XIII

Igen, sziveim, ezt meg kell, hogy mondjam nektek, mert a Városban elég volt a hazudozásból és különben is jobb, ha megtudjátok: Ilonka meg én, egymásra találtunk.

Nehogy azt higgyétek, nem voltak nagy szavak és nagy vallomások, meg talán holmi fogadkozássok, nem, ez mind nem volt.

Vártam a keresztútnál, mert mint említettem, a szomszéd faluba igyekezett és megbeszéltük, hogy egy darabon együtt megyünk.

Köszöntöttem, kissé talán komolyan is, mert nem tudhattam, hogy miképpen vélekedik az előzőnap együgyű kis dalocskákról, de ő mosolygott és elmondta, hogy jó érzéssel gondol arra a bizonyos délutánra.

Ennek nagyon örülök, válaszoltam és én is mosolyogni kezdtem, miközben egymás szemébe néztünk.

Amint láthatjátok, sziveim, nem történt semmi különös. Csak éppen beszélgettünk.

Később kissé kapaszkodni kellett a hegyoldalon. Előrementem, hátranyújtottam a kezemet, ő pedig megfogta. Így mentünk egy darabon, mert én nem engedtem el a kezét és ő sem akarta elvenni a meredek út miatt.

Amikor felértünk, azt mondtam, hogy jó kis

keze van, Ilonka kisasszony, ő meg azt mondta hogy olyan biztosan pihent a tenyeremben és még mindig nem gondoltunk arra, hogy eleresszük egymást.

De ez nem is csoda, mert fent voltunk a hegyen és köröskörül hegyek voltak és illat volt és erdő és tavasz és tele volt a szemünk meg a szánk szépségekkel.

Milyen szép az erdő, mondta ő és milyen szép Ilonka kisasszony a napsugárban, mondtam én. Rám nézett és mosolygott.

Én pedig a két kezembe vettem a fejét és ő tovább is csak a szemembe nézett.

És mosolygott szeliden.

Mit tehettem volna? Magamhoz húztam a fejét, közélről is a szemébe néztem s mert a mosolygása és a szelid bizalma így sem változott meg, csak éppen a szemét húnyta be, megcsókoltam és azt mondtam: Ilonka.

És ő erre sem szólt, csak kinyitotta a szemét, tisztán a szemembe nézett és a kezét a kezemre tette. A nap pedig bearanyozta.

Ennyi volt az egész.

Azután tovább mentünk a szomszéd falu felé, mert mint mondtam, dolga volt ott s megbeszél- tük, hogy egy darabon együtt megyünk.

Nem is igen beszélgettünk, csak úgy mentünk egymás mellett, a kezünk néha találkozott és ösz- szekulcsolódott s mi ilyenkor egymásra néztünk és mosolyogtunk.

Később pedig, amikor már otthon voltunk, báty- jával, a plébánossal beszélgettünk. Sok mindent kérdezett, felelni kellett s mert meleg volt az este és sokat is jártunk, fáradtak voltunk, féltem, hogy

nem lesznek éppen kielégítők a válaszaink. Éppen ezért megkértem, mondaná el a történetet a piros cingulusról. El is mondta s mert itt közben nem kellett felelgetni, egymást néztük és mosolyogtunk ismét, ami természetes is, mert ez a történet igen alkalmas volt a mosoly keltésére

Hát azért mondom, sziveim, jobb, ha megtudjátok és számoltok vele. Ilonka meg én egymásra találtunk. És ezért nem is szabad haragudnotok rám, mert hiszen ti akartátok, ti tettétek, hogy ott hagytam a Várost és alapjában nincs is miért jószívvel gondolnom reátok, mert vegyétek csak sorba, hogy miket mondtatok nekem és hogyan bántottatok nem is egyszer, sőt igen gyakran, mert gyakran voltatok rosszak hozzám. Igen, Mária, igen, Magdolna, ezt meg kell hogy mondjam nektek, hiszen már minden elmúlt és neheztelés nincsen a szívemben. És meg sem értettetek. Emlékezz csak, Mária, amikor a nagy beszédem volt s én dolgoztam és beleöntöttem a szívemet, a lelkemet és ömlött ajkamról a szó és ott ültek a székeken tudósok, tekintélyes emberek, nők, férfiak és mindannyian csak engem néztek és itták a szavaimat, amiket a szívemből öntöttem közéjük és kábultan, megbabonázva hallgattak, emlékezz csak, Mária, egyszerre csak kirobbant a lelkesezés, felugrottak a székeikről és hozzám rohantak és öleltek és csókoltak és magukon kívül a nevemet kiáltozták, hogy a legnagyobb vagyok, emlékezz. Mária, mikor utána kimerülten és pihegve a boldogságtól, hozzád léptem, egyetlen mondatod volt, egyetlen egy, érdes hangon és ingerülten, hogy miért állottam ott olyan félszeg módon. Igen,

Mária, hát nem szabad csodálkoznod és haragudnod sem szabad.

És neked sem, Magdolna, neked sem, mert emlékezz arra a vasárnapra, amikor délelőtt a hegyeket jártuk. Hogyan tele voltam. Veled és Irántad. Akkor is a lelkemet öntöttem szét. Oda, eléd és te simogattál és örök szerelmet suttogott az ajkad.

Délután pedig, hát igen, délután rossz voltál hozzám, Magdolna.

Azért mondom, látod én megbocsájtottam, neked sem szabad haragudni.

Ilonka meg én egymásra találtunk.

És őreá sem szabad haragudnotok. Szeretném, ha szeretnétek.

Mostanában, leginkább esténként, gyakran járok a faluba és gyakorta elkoccintgatok a plébános-sal. Nagyon jó a borocskája és Ilonka tölti a poharamba.

Mikor aztán illendő már búcsúzkodni, elkísérnek egy darabon és utánam kiáltják, hogy másnap újra térjek be hajlékukba.

Nappal pedig a dolgomat végzem.

Például kalitkát faragok, mert van egy kanárija, de a háza nem elég tágas és szeretné, ha kicsit repkedhetne.

Aztán lugast is építek. Ladikon viszem át a fát a tavacska tulsó oldalára, ahol megpihenni szoktunk mostanában. A nap ellen kell, mert nagyon erős már és éget.

Korán reggel felkelek és dolgozok délutánig. Akkor kiállok a házam elé a tornácomra és várom, mikor jön. Egyszer csak látom, hogy piros ernyőcskéje győzködik a nappal. Ilyenkor meg-

lobogtatom a zsebkendőmet és ő visszalobogtatja a magáét.

Hát így.

És aztán beülünk a ladikomba, én evezek, ő pedig néz és mosolyog rám.

Néha pedig szó is esik. Nem sok, nem is valami különös, de általában örülni szoktam annak, amit a kérdésemre ő válaszol s ő is örülni szokott, amit én válaszolok. Vajjon, gondolom sokszor, kell-e több, hogy az ember jól érezze magát és örüljön az életének.

XIV.

Gondosan megvizsgáltam mindent a házikóm körül és megvizsgáltam azt is, miképen állok a pénzecskével, amit magammal hoztam. Ó, nagyon jól, jobban mint gondoltam volna, persze én városi mértékkel mértem és nem tudtam, hogy milyen is az ilyen élet. Ha így éldegélek elegendő két évig is, ha pedig valamit termelnék is, amint ő ajánlja, zöldségfélét meg burgonyát is és főzök magamnak, hát az időt meg is kétszerezhetem.

Ilyenformán van még időm és nem kell sokáig segítséget igénybevennem, hogy a bankból, ahol a nevem kezdőbetűin elhelyeztem, pénzt hozassak.

De a házikó körül sok minden hiányosat tapasztaltam, amit eddig nem vettem észre. Lám, az asztalomon sem volt terítő, míg ő nem hozott csipkés és teával barnított, amit maga csinált az én számomra.

Aztán nincsen például karosszékem. Meg fotolyóm sincs. És ha ki akarunk ülni a házikó elé, hát fatönkre kényszerülök és őt is legfeljebb egy másik fatönkkel tudom megkínálni.

Sok ilyen hiányt vettem észre és az előrelátás is sok mindent az eszembe juttatott. Nincs például teás csészém, holott kettő is kell, mert eljön a tél és előfordulhat, hogy az embernek vendége

van. Arról nem is szólva, hogy számovár kellene.

Azután magamon is sok a hiány. Nincsen kemény gallérom és nyakkendőm is csak az az egy van, amelyikkel a városból jöttem. És ruha is kellene, mert hiszen, amiért az ember szereti a természetet és elvonul a világ ügyes-bajos dolgai elől, azért nem kell csizmákban járni, meg kemény gallér nélkül borotvátlanul.

Azért az ember fatönk helyett ülhet szerény kertigarniturára is, olyan fonottra, amilyenek a városban vannak, a villanegyedekben, a kertekben a villák előtt.

Amint hallom, a plébános a szomszéd városkába készül, hát megkérem majd, hogy hozzon egyet-mást magával. Így borotvát és hajvizet is és egy tükröt, mert anélkül alig élhet az ember. Mindent összeirok, hogy valamit ki ne felejtsek, nagyon bántana például, ha elfelejtkeznék egy új kalapról, mert a régit már elnyűttem és tavasz óta csak úgy hajadonfőtt jártam-keltem.

És alighanem elhivatom az ácsot is, és hozzáépítek valamit a házikómhöz. Nem nagyot, nem is sokat, csak egy kis szobát, amit hálónak rendezek be, mert a mostani szobámból olyan nap-pali-félét, vagy dolgozót csinállok bőrfotölyökkel és íróasztallal is, mert arra szükségem van.

Az ember sohasem tudja, hogy mi szunnyad benne. Sokszor álmodtam azt, kiváltképpen a villamoson, meg álmatlan éjszakákon, hogy tudományos munkákkal meg szindarabokkal arattam sikereket de sohasem jutott eszembe, hogy vajjon a valóságban tudnék-e írni.

És lám, a multkoriban is verseket irtam. No

persze nem szerelemről szólt, a világért sem, hiszen én nem vagyok diák, aki szerelmes verset ír.

Inkább egy férfiről irtam és egy leánykáról, akik egymásra találhatnak. De a szerelem szó elő sem fordul benne.

És ezt, az iróasztalt meg a bőrfotolyókat majd Budapestről hozatom meg. Olvastam egy hirdetést, amely igen olcsón kínál ilyen berendezést, ami éppen a kedvemre való.

Tudniillik a mult héten előfizettem egy napilapra, mert mégis csak kell, hogy az ember tájékozva legyen a világ állásáról, arra valóban nagy szükség van a magányban is. Nem lehet éppen tudatlan az ember.

Már a multkoriban is hivatam, akkor azonban nem ért rá. Most, hogy kevesebb lett a dolga, meglátogatott a plébános. Kora délután jött, vele volt ő is, és megnézte a házikómat. Elmondhatom, hogy tetszett neki, ezt valóban elmondhatom, mert nem győzött csodálkozni a fából való alkotmányon és azt mondta, hogy maga is szívesen elaknék a házikómban. De én mondtam, hogy tulajágosan egyszerűnek találom és irtam is már az ácsnak, mert építék hozzá két szobácskát és valószínűleg képeket is hozatok, meg szőnyeget is vásárlók télire. Egyben megkértem, hogy adja vissza a cédulámat, amire felirtam, hogy mit vegyen nekem a kisvárosban. Vissza is adta s én hozzáirtam, hogy vásároljon még egy sárcipőt is meg egy esernyőt, mert ilyesmi kell hogy legyen, azért még remeteéletet élhet az ember.

Amit ő is helybenhagyott és megerősített.

És kérlek, hogy ti se értsetek félre sziveim, mert nincs emögött éppen semmi és ha volna is, én nem vagyok felelős nektek semmiért, amint mondtam már. Rosszak voltatok hozzám, sok szomorúságot okoztatok és igen sok álmatlan éjszakát, az idegeimről nem is beszélve, mert azokat különösen igénybevetted, mértéken felül koptattátok. Hát, ha volna is valami a dolgok mögött, nem esik rajtatok semmiféle méltánytalanság.

Végül pedig még örülnötök kell mindennek, ha meg is tudjátok egyszer, mert azt is megtudhatnátok belőle, hogy élek s így nem kell, hogy kelleténél jobban bántson benneteket a lelkiismeret.

Amint engem sem bánt, ezt nyugodt lélekkel mondhatom, egy cseppet sem bánt, csak éppen beszélgetek veletek. Tehát ne véljétek, hogy ilyenről van szó, mert nem lenne igazatok és közel sem járnátok az igazsághoz.

És azt se higgyétek, hogy amit az irántam való viselkedésteokről mondtam Ilonkának, tulzás volna, vagy pláne igazságtalan. Szó sincs róla, mert ha voltatok is kedvesek néha, többször bántottatok és Ilonkát különben sem szórakoztathattam azzal, hogy benneteket dicsérő szókkal magasztallak. Nem, azt igazán nem tehettem volna, mert fájdalmat okozni néki a világért sem akarok, beszélni viszont kellett, mert kérdezett és be kell látnotok, hogy van joga a kérdezősködéshez, miután mint mondtam már néktek nem is egyszer, mi ketten, Ilonka meg én egymásra találtunk.

XV.

Ilonka levelet kapott a városból. Valamelyes elintéznivalók merültek fel és utaznia kell. No, nem vesz igénybe sok időt, mégis felbosszantott. Meg is mondtam s ő örült ennek és megszorította a kezemet.

De minthogy a rosszban jó is akad gyakorta, megkértem, menjen el egy fotografushoz és fényképeztesse le magát. Nehogy félreértsetek, ezt azért kértem, mert sivárnak találom a szobám falait és ugysis kívántam már képeket beszerezni. Nekem ugyan mindegy, hogy milyen kép, csak szép legyen és jó legyen, de gondoltam, neki is öröm lesz, ha látja a képét a szobám falán. Hát csakis ezért, mert kép is kell és neki is örömet okoz, különben én igazán nem bánom és valóban nem azért kértem, mintha talán a képét akarnám nézni, mikor nincsen nálam. Ha ezt hinnétek, nem lenne igazatok.

Szóval jól elbeszélgettünk és a hegyeket jártuk, ami nagyon kellemes volt és egészséges is, mert már a városban is mondta a doktorom, hogy többet járjak. De ezek a séták különben is mindig a kedvemre voltak. Sok az emelkedő és olyankor meg kell fognom a kezét, hogy a nehezén átsegítem.

Ajánlkoztam, hogy majd kikisérem az állo-

másra, de nem fogadta el, mert nagyon korán indul a vonat, már hajnali félnégykor. Így este elbucsuztunk és bár mindössze két napról volt szó, elláttam mindenféle jó tanáccsal, aminek hasznát veheti a városi életben. Ezen mosolygott és kért, hogy csókoljam meg.

Nagyon kedves volt, meg is csókoltam, és sokáig integettem utána, mikor az uton távolodott.

Amikor a vonata ment hajnalban, akkor is integettem, mert éppen fent voltam a hegy tetején, ahonnan a vonat látszik.

Ugyanis — erről egészen elfelejtkeztem — nagyon sürgős dolgom volt a hegy tetején és véletlenül éppen ott voltam, amikor a vonat bekanyarodott.

Ő azonban nem láthatott meg, mert nem integetett és én is megbotlottam egy kőben. Nagyon felmérgekedtem, felkaptam és messze elhajítottam. Mégis csak borzasztó, ez a sok kiálló kő egészen kihozza a sodrából az embert.

Az egész napomat elrontotta. Csónakázni sem volt kedvem, az ebédem sem ízlett, csak akkor enyhültem meg kicsit, amikor verset irtam.

Arról szólt, hogy egy ember a hegytetőn áll és a mélyben megy egy vonat. Nem sziveim, nem kell mosolyognotok rajta, nem szerelmes vers.

Az a szó, hogy „szerelem“, elő sem fordul benne. Arra én mindig nagyon vigyázok is, ugyám!

Irtam már az ácsnak, hogy jöjjön, mert bővítünk a házikómon. De nem kaptam még választ, hogy mikor jöhet s a kárpitós sem értesített még, hogy mikor küldi a butorokat. Ez is bosszantott,

miért olyan lassu a posta, gondoltam, eléje megyek. És ki is mentem az állomásra. A vonat éppen bejött és én izgatottan szaladgáltam a kocsik előtt, hogy honnan száll ki.

De nem szállt ki más csak a postás, aki meghozta az ács levelét is. Azt írta, hogy hétfőn reggel érkezik és én nagyon bosszus voltam, meg szomorú is, mert szerettem volna, ha amint mondta, ezzel a vonattal érkezik.

Nagyon rossz napom volt és el is határoztam, hogy többé nem megyek ki a vonathoz a levelek elé.

Legfeljebb holnap még, hogy a kárpitós válaszát megtudjam, de ez nem bizonyos, egyáltalában nem bizonyos, sőt valószínű, hogy nem megyek ki.

Mert miért nem jött meg, ha megígérte és különben is tulsokat jár a városba és mi dolga lehet ott neki. Azt hiszem nagyon összeszidom majd az ácsot a bosszantó késedelemért.

Nagyon rossz kedvem volt,

Azután izgatott, hogy mikor jönnek a butoraim, főként az íróasztal, mert ma is a térdemen írtam verset, hát mégis csak kimentem a posta elé az állomásra. De előre elhatároztam ha nem jön levél, akkor szigoruan kioktatom a kárpitost.

Az egyik kocsiból Ilonka szállt ki. Tisztelettel üdvözöltem s láttam, jól esik neki, hogy itt vagyok. Nehogy azonban félreértsen, természetesen megmondtam, hogy az egész a posta miatt volt, de ő nem hitte el és megszorította a kezemet.

Ejnye, ejnye, gondoltam, milyenek is a nők, lám, hát nem azt hiszi, hogy miatta jöttem az állomásra.

Ejnye, ejnye.

És ezen hazáig igen jól elnevetgéltem. Az este tehette, mert nagyon szép este volt és a jó levegő, rendkívül vidám voltam és át is öleltük egymást és úgy táncoltunk egy darabon hazafelé.

Ilonka kérésére attól is elálltam, hogy szigorú hangon levelet irjak a kárpitosnak.

Amire különben szükség sem lett volna, mert, lám, ugyanazzal a vonattal értesítés is jött, hogy csomagolják már a butorokat s a jövő hét közepén alkalmasint megérkeznek.

Aminthogy hétfőn az ács, meg a szükséges új falak is megérkeztek.

Nagyon jókedvű volt, vidáman üdvözölt és azt mondta, én vagyok a legokosabb ember a világon. Bár nagyon hizelgő volt a véleménye, meg kellett neki mondanom, hogy itt van Newton, Archimedes, Edison, Marconi és még néhányan, akiket kénytelen vagyok magamnál okosabbnak tartani. Mindenesetre megkérdeztem, mire alapítja jó véleményét és általában mi történt, hogy elhagyta a káromkodást, melyben pedig az idők folyamán kétségtelenül ért el bizonyos tökélyt és folyamatos-
ságot.

Az első kérdésre azt válaszolta, azért van rólam jó véleménye, mert fűtyülök a nőkre és egyedül élek a tópartokon, a káromkodás elhagyását illetően pedig közölte velem, hogy a felesége megszökött a legényével s azóta sem oka, sem szüksége nincs a káromkodásra. Azóta csak olyankor nyílik ijedt szitokra az ajka, ha arra gondol, hogy a legény netalán a feleségét visszaküldi.

Illőnek tartottam, hogy sok szerencsét kívánjak élete fordulásához és megbeszéltük a ház átépítésének körülményeit.

Azt ajánlotta, hogy az én tervemet vessük el és a házikóm folytatásaképpen építsük meg még-egyszer a házikómat, de megfordítva. Így kétszer akkora verandám lesz, két nagy szobám egy-egy fürkével, azonkívül két kamrácskám is, melyekből egyiket konyhának használhatom, a másikat pedig szükség szerint, ahogyan éppen én akarom. Hozzáfűzte, hogy hozott üveget is, mert ha kedvem volna esetleg a verandát beüvegezni, az is szobának számíthatna és alkalmasint télen sem lenne éppen fűthetetlen. No, mondtam, ez igazán jó gondolat s mert örömöm volt, levittem magammal a plébánoshoz, hadd igyon abból a borocs-kából. És arra is gondoltam, hogy jól elmulathat a vörös cingulus meg a hercegprimás történetén.

Amiben nem is csalódtam, mert csakugyan tettzett neki. Örömében nagyokat csapott az asztalra és felborogatta az üvegeket.

Minthogy ráérő ideje volt, eljött a plébános is, hogy megtekintse az építkezést. Sőt magával hozta a gazdasszonyát is, hogy főzzön a szabad tűzön mindannyiunknak, mert mint mondotta, reggeltől estig nálam marad. Így aztán előkelő közönség szemlélődése közben indult meg a munka.

Először is lebontottuk az egyik oldalfalat és csak azután került sor az új cölöpök leverésére, amiben mindannyian segítettünk. Még a plébános is levetette reverendáját, hogy hasznosítsa magát.

Délben gulyást ettünk, aztán folytatódott a munka. Csak a plébános kért engedélyt, hogy bevonuljon szobámba, mint mondotta, ilyenkor meghitt magányban imádkozni szokott. Be is ment és később láttam, hogy imakönyvvvel a kezében édesen szendereg.

Éppen ezért, nehogy buzgalmában megzavarjuk, csendesebb munkára intettem az ácsot, de Ilonka mosolygott és megnyugtatót, hogy ha ima közben nyomja el az álom, akkor lehetetlen őt megzavarni. Így megnyugodva nem is hagytuk abba a munkát, hanem szorgalmasan építettünk.

Később a plébános is kijött és közölte velünk, hogy lelke épülésére szolgált a néhány órás elvonulás. Nem kell mondanom, hogy ez mindannyiunknak öröme szolgált.

Harmadnapon ott állottam tóparti kastélykám előtt. Elfedtük a gólyalábakat és most már nem lehetett sétálni alatta. Két kiugró szárnyával, közül az üvegezett verandával és a kitárt zsalugáterekkel valóban szép volt és házikónak sem lehetett nevezni már. Az ács füttyörészve a kerítést csinálta három oldalon, mert egy oldalon a tó határolta.

Lám, lám, mondtam, ki hitte volna és bementem a házba, mely üres volt még.

Másnap aztán megérkeztek a butorok is. Az ács, minthogy nem utazott még el, segédkezett a behordásnál.

Egymásután vittük fel a bőrfotolyókat, a divánt és elébük a kerek dohányzó asztalt. Az ablakkal szemben szépen elhelyeztük és egy pillanatra le

is ültünk, nem éppen mintha talán pihenni kellett volna, de jól esett azt kipróbálni, milyen lesz az ülés bennök. Aztán újra lementünk, fölhoztuk a könyvszekrényt is. Ez nehéz volt kicsit, bele is izzadtunk, de szép volt és betöltötte az egész falat. Végére maradt az íróasztal. Ugy rézsutosan állítottam az ablak mellé, mögéje tettem a karosszéket és egy pillanatig csak néztem mindezt, mert sok minden az eszembe jutott. Ti is sziveim, meg a városi szobám, a régi íróasztal, az ismerős képek és a könyvespolcom a sok ezer könyvvel. Ez most mind az eszembe jutott a régi álmokkal együtt, az álmodozásokkal, hogy egyszer majd irok egy regényt, egy férfinak a belsejét tárom fel és megmutatok mindent, ami benne van, az álmokat, a valóságot, a kétségeket, a küzdelmeket. Emlékszem, erre emlékszem, a regény igen nagy sikert aratott s engem ünnepelt az egész ország. De persze ez régen volt, nagyon régen, talán egy éve már, az Oktogon és Margithid között egy négyes villamoson.

De hamarosan elüztem magamtól a gondolatokat, mert én a világgal, ahogyan többször mondtam is már, leszámoltam és nem is mennék vissza és ez az egész nem is fáj, mert miért is fájna, nagyon jó nekem itt, az erdő, az illat, a madarak és nincs-e itt az is, akivel egymásra találtunk.

Éppen ezért össze is szedtem magamat és lementem a faluba, hogy beszélgessek és igyak egy pohárral abból a borocskából, amiből máskor is inni szoktam és mindig nagy örömmel.

Hát így történt, hogy berendeztem a lakáso-
mat.

XVI.

A plébános hallotta már, hogy megjöttek a butoraim, érdeklődött és ezt is kérdezte, azt is mondta, én meg csak felelgettem.

Hogy csakugyan, a butorok valóban megérkeztek, de szomorú még, mert üres az asztal, semmi sincs az íróasztalon és a könyvszekrény is csak úgy feketén tátogat felém.

Nos azon, mondta, lehet segíteni, meg lehet azt tölteni ugyan hamar. Öreges lépéseivel átment a másik szobába és vastag fekete könyvet hozott.

Ha ezt beleteszem, mondta, tele lesz az a világ minden szépségével, tele lesz a leggyönyörűbb tudománnyal.

És megajándékozott a Szentírással.

Meg is köszöntem és megigérttem, gyakorta forgatom majd.

Ilonka is megérkezett, sétálni volt a hegyoldalon és ő is érdeklődött. Azután mind a hárman leültünk a vacsorához és jó étvággal elköltöttük. Végül pedig, szép este volt, kivittük a petroleumlámpát a kerti asztalra és körülültük

Ezt igazán nem azért teszem szíveim, mintha talán kötelesség volna, vagy úgy érezném, hogy még mindig hozzátok tartozom, de nem szeret-

ném ha azt hinnétek, hogy félek tőletek és talán bujkálok titkolózva. Erre okom sincs, igazán semmi okom sincs, tehát őszintén megmondom: Ilonka és én szeretjük egymást.

Arra gondolnotok nem kell persze, hogy talán mi egész nap ezt tárgyaljuk, mert nem tesszük, szó sincs róla, egyáltalában nem foglalkozunk ilyesmivel. Ellenben tegnap is, amikor este a kerti asztaltól hazamentem és meggyújtottam a lámpát, egyszerre csak megint láttam, hogy szeret Ilonka és látjátok nem kellett egy szó sem hozzá. És ezt nem abból láttam, hogy a falon a képe függött, bár ebből is láthattam volna. De takaró volt az asztalomon, mappa, toll, tinta az íróasztalon és mellette egy vázában pár szál virág. És a terítőt ő csinálta, a mappát pedig a városból hozta, nem is szólva a virágról, ami egészen semmit sem érő haszontalan holmi, csak éppen azt jelenti, hogy van, aki szeretettel gondol az emberre. Ez az egész.

A virág, meg a mappában az itatóspapír.

A virág az te vagy Magdolna, mert te voltál ilyen csak a léleknek, az illatnak az álomnak élő és az itatóspapír te vagy Mária, mert te gondolsz az élet másik oldalára, mintha mondaná egyikőtök: ime a virág, hogy lássad a szépet és költeményt írj a szépségekről s a másik meg mondaná, ha megírtad, itt az itatós, nehogy elsikáljad s a munkád kárbamenjen.

Azért mondom, Mária Magdolna ő, egyesül benne mindaz, amit bennetek külön szerettem, de hiányzik minden, ami elüzött a közeletekből. Mert egyikőtöknek sohasem jutott eszébe, hogy biztason a versírásra s ha mégis irtam, másikatok nyu-

godt lélekkel öszehajtotta itatós nélkül és boldogan a szívére szoritotta és elsikálta.

Hát erről van szó, sziveim és ezt nektek is meg kell értenetek.

Mert itt van például ez a másik dolog, ami szintén kicsinység, mondhatnám nem jelentős és mégis annyit elmond. Illő, gondoltam, hogy tudja is hát ki vagyok én és mi okozta, hogy elhagytam a várost és remete módján itt huzom meg magam a tó partján, az erdőszélen. És ő mosolyogva számra tette a kezét és azt mondta, hogy ne beszéljek, meg azt, hogy semmire sem kíváncsi, öröme van, amiért vele érzek, hát ne tépjek sebet, ő mindent tud, amit tudnia kell. Pedig mit tud rólam, bizony semmit, csak azt, hogy csöndes ember vagyok, aki órákon át elüldögélek és gyönyörködni tudok a kék hegyekben, a madárdalban és csillog a szemem, ha valaki megsimogat.

Látjátok hát, ilyen ő és ilyen hozzám. Éppen azért hagyjátok kérlek, hogy éjszakánként idejártok és felzaklattok. Maradjatok szépen és engedjétek, hogy a magam módján örvendezzek az életemnek, meg a házikómnak s a tónak, ahol evezgetünk.

Ezt azt hiszem igazán megtehetnétek, mert ha lehetett is rám panaszotok, gondoljatok arra, hogy mindhárman hibásak voltunk és különben is kiléptem az életetekből és nem zavarlak benneteket, férjhez is mehetnétek, nem is értem, miért nem teszitek és akkor mindnyájunknak jó volna s eljöhetne az idő is, amikor egyszer együtt ülünk és barátsággal elbeszélgetünk. De persze csak úgy, ha nyugodtan hagyjátok az éjszakáimat, meg az örö-

mömet s elszánom magamat, amit alig hiszek, hogy felüljek a vonatra és elmenjek a várostokba.

Reggel gondosan bezártam a házikómat, a kerítésről is lehúztam a kulcsot, mert mégis, most már volna mit elvinni belőle és a faluba siettem, hogy megköszönjem Ilonkának a gondoskodást.

Illendően kopogtattam s a gazdasszony nyitotta meg az ajtót. A plébános, mondotta, még a templomban van.

És Ilonka?

A kisaszony sincs idehaza.

Talán bizony sétálgat valamerre.

Nem, mondta, azt nem hihetné, semmi oka sincs hogy gondoljon ilyesmire.

Hát akkor?

Inkább azt kell hinnie, hogy a dolga után jár, mert H. urtól kapott valami megbízatást.

H. urtól, kérdeztem, ki legyen ő, mert eddig nem hallottam róla.

H. ur, mondotta, a Városban él, a szomszédos kis városban és a kisasszonnyal gyakorta vált leveleket.

Persze, persze, bólintottam és szerettem volna megtudni még egyetmást. H. ur tehát, hihetőleg a reggeli vonattal ideérkezett.

Nem, felelte, azt nem lehetne mondani, inkább a kisaszony utazott el a Városkába.

Igen, igen, most már értem, ezt csakugyan gondolhattam volna, köszöntem meg a felvilágosítást és hozzáfűztem, hogy magam is éppen odakészülök, mert igen sürgősen vannak ott vásárolni valóim.

Meg is kérdeztem, nem tudna-e valakit, aki bár

dologidő van és a mezőn sok a foglalatosság, befogná a lovait és elvinne a városkába.

No, hát ilyen valóban nem tud, egyet sem tud, legfeljebb, ha a Milovits a felvégről, vagy a Szabó Márton, vagy éppen a korcsmáros, akinek fuvarozásra is van két lova és jó pénzért bizonyára vállalkozik.

H. ur lakása bent van a kisvárosban s ahogyan közölték velem, utcája csakugyan a főtérről nyílt. Amikor a korcsmáros kocsija beérkezett velem, mert valóban vállalkozott a fuvarozásra, elmult már dél és az utcákon igen kevesen jártak, nyilván szundítottak az emberek.

A város végén elbucsuztam a derék korcsmárostól, meghagytam, hogy az esteli órákban mikor várjon reám, magam pedig elindultam, hogy H. ur utcáját megkeressem.

Am kíváncsi voltam a titokzatos H. urra és megszólítottam egy derék polgárt, adna-e nekem felvilágosítást, hogy ki is az a titokzatos H. ur és mivel foglalkozik a városkában.

H. ur. mondotta, igen tekintélyes férfit, háza van és gyakran utazik a fővárosba. De hogy mivel foglalkozik, erre aligha tudna kielégítő választ adni, mert maga is csak tapogatózásra szorul, holtott ez a kérdés másokat is foglalkoztat.

Vajjon ki a barátja, érdeklődtem.

Erre, mondotta, csakugy nehéz lenne választ adni, mert H. ur rendkívül udvarias, sokakkal tart fenn érintkezést, de ezek sem igen tudnának a kérdésemre válaszolni.

Ezzel elköszönt, mert mint mondotta, alsós par-

tija van a kávéházban és társai rossznéven vennék, ha késedelmesen ülne az asztal mellé.

Ezt meg is értem, mondtam, és tovább mentem. Közben pedig H. urra gondoltam és arra, hogy miért áll levelezésben Ilonkával, holott nyilván nincs köze a pedagógiához, pedig Ilonka ilyenről tanuskodó okmányt őriz üveg alatt, falra függesztve a szobájában.

A főtérről különböző utcák nyíltak és én ismét kérdezősködésre szorultam, mert egyik utcában és egyik házon sem láttam táblát, mely H. ur lakóhelyét megjelölné.

Csak erre tessék, mondták és megmutatták az utcát, melyben a harmadik ház az, amelyet én keresek.

A megjelölt helyen sárga házat találtam, keskeny volt és egyemeletes, azonkívül régi is nagyon, mert a keskeny kapu alatt hatalmas lyukak tátongtak a deszkapadlós bejáraton.

Ime, gondoltam, megtaláltam, amit épp kerestem, de most mit csinálok. Nyilván semmi dolgom H. urral, nem is tudnám mi lehetne. Ha tehát beállitanék, a köszönés és bemutatkozás után nem tudnék mit kezdeni vele s ha feltenné a kérdést mit kívánok, zavartan hallgatni kényszerülnék.

Mondhatnám ugyan, hogy egy bizonyos fiatal hölgyet keresek, akivel sűrű levelezésben áll és a hírek szerint hozzá utazott, de megkérdezhetné, hogy ez mért érdekel engem és akkor volnék leginkább is megakadva.

Mert igaz, kétségtelen, hogy Ilonka meg én egymásra találtunk, de tettem-e én olyasféle kijelentést, hogy őt magamnak szándékozom meg-

tartani? Bizonyára nem, mert ha így lenne tudnom kellene róla, holott nem tudok, bár ilyesféle gondolatom már többször is volt és az is bizonyos, hogy kibővítettem a házikómat. Sőt be is rendeztem, hogy kényelmes legyen és tetszetős fiatal hölgyeknek is, mint Ilonka, aki várhat még az élettől valamicskét, nem úgy mint én, aki már mindenről lemondottam.

Ha tehát kérdezné, mi jogon érdeklődöm egy bizonyos fiatal hölgy iránt, azt kellene felelnem, hogy uram engem az oktalan féltékenység hozott önhöz. S ha így szólanék nem csak magam válnék nevetséges figurává, hanem megsérteném Ilonkát is, mert nyilván olyan cselekedetekkel gyanusítanám, amelyek sértőek és igen, ezt meg kell mondanom, gyalázatosak is. Ha valóban elkövetné őket reá, ha pedig nem, úgy énreám, mert alaptalanul gyanusítottam őt.

Éppen ezért elhatároztam, hogy csendesen csak szemlélődök és körülnéztem, hogy hol találok valamely alkalmas helyiséget.

Örömmel tapasztaltam, hogy H. ur házával szemben cukrászda volt. Betértem tehát s miután a pult mögött kötögető hölgyet üdvözöltem, helyet foglaltam az asztal mellett.

Megkérdezte, mit óhajtok, krémes lepényt-e, vagy habos rolnit, mindkettőt nagyon ajánlja, mert cukrászdájának specialitása.

Mondottam, mind a kettőt megizlelem, mert hosszabb ideig szándékozom tartózkodni a cukrászdában. Nagy örömmel fogadta ezt és biztosított, hogy jobb helyet ilyen célra nem is találhattam volna.

No, ennek, mondtam, nagyon örvendek, milyen érdekes az a sárga ház itt szemben, vajjon ki lakhatja.

Összehuzta a szemöldökét és halkán közölte, hogy a ház egy H. nevű ur tulajdona, aki még sohasem volt a cukrászdájában s egy év előtt költözött a kisvárosba. Ez a H. ur, mondotta, rendkívül sokat utazik a fővárosba, olyankor mindig súlyos paksamétákat visz a hóna alatt és gyakran hónapok mulnak el míg ismét visszatér. Egyébiránt munkásokat szokott felfogadni és ilyenkor kimennek a határba, ahol a földet ássák és titokzatos holmi, nyilván elrejtett kincsek után kutatnak.

Bizonyára van felesége, sőt gyermekei is.

Nem, ezt nem hiheti, felelte, mert arról neki is tudnia kellene, aki egész nap ráér a jámbor szemlélődésre, mert gyakran napokig sem jön ember, hogy cukrászdája specialitását, a krémlepényt és a habos rolnit megizlelje, rosszak a közgazdasági állapotok.

Jó szívvvel rakta tányéromra készletének gyöngyeit, én fogyasztottam is, de rövidesen aggódom fogott el, hogy nyilván betegséget szerzek, ha estig kéne az ablakoknál ülnöm. A házból ugyanis senkisémm távozott s oda senkisémm jött. Az ablakredőnyök pedig csukva voltak, ami egyrészt megremegtetett, másrészt arra engedett következtetni, hogy senkisémm tartózkodott a szobák mélyén. Volt ugyan egy harmadik eshetőség is, hogy a rekkenő meleg ellen bocsátották le a redőnyöket, de ez nem jutott az eszembe hamarosan.

Szorongatásomban, melyet épp úgy idézett elő

a helyzet bizonytalansága és a rossz gondolatok, mert folyton H. ur karjaiban láttam ruha nélkül, mint a habosrolnik és krémeslepények meglepően mértéktelen fogyasztása, eszembe jutott a Város és ti sziveim. Mikor reátok vártam így szivszorongva egy-egy este egy és ugyanazon alkalommal, mert bár ti nem tudtátok megérteni, szerettem mindkettőtöket s reszkettem mindegyiktekért.

Eszembe jutott egy őszi délután, mikor egyiketek távol volt a Várostól s én ökölbesorított kézzel reszkettem érte. Hosszasan vivódtam is, de végül nem birtam tovább, kirohantam az állomásra, hogy hozzá utazom, titokban meglesem és bizonyosságot szerzek magamnak.

S az első állomáson mégis leszállottam, mert eszembe jutott a másikatok és kétségeim voltak, vajjon ő mit csinál amíg távol vagyok. És amikor a vonat elindult én ott állottam egy kis falusi állomáson, a legközelebbi vonatig, mely reggel indult, ti pedig, egyikőtök is, másikatok is azt tehetétek az éjszaka, ami éppen kedvetekre volt, mert én egy padon ültem szitkozódva és sápadtan a félelemtől. Azon az éjszakán határoztam el, hogy lemondok a szerelemről.

A szolgálatkész és szeretetreméltó hölgy fáradhatatlanul már a negyedik órája szállította tányéromra a krémeseket és H. ur házán még mindig nem volt jele annak, hogy lesz valami. Akár örvendetes, akár fájdalmas, de megváltást hozó a cukrászdától és a krémesektől.

De elérkezett a vonat indulása és sem Ilonkát nem láthattam, sem H. urat, akivel levelet vált.

Igy lassan és fölös módon megterhelve elérkez-

tem a szekerelemhez, mely megindult velem a tó partjára.

Az ajtómon kis levélke volt. Ilonka írta, hogy várt rám egy órától este hétig, de mindhiába.

Reggel heves fájásokra ébredtem és görcsökre is, amilyenek derék külföldieket szoktak meggyötörni, akik ellátogatva magyar földre megizlették a székelgulyást és azt izletesnek találva, meg is ették.

Mire legénykém a reggeli tejjel megérkezett, verejtékeztem és csunya kívánságokkal gondoltam a szeretetreméltó és szolgálatkész cukráshölgyre.

Legénykémnek pedig mindössze annyit mondtam, siessen a postahivatalba és telefonoztasson a szomszéd faluba a körorvosnak.

Legénykém azonban, nyilván jószándéktól vezettetve először is a plébánoshoz szaladt. Így történt, hogy rövidesen csengetyűszót hallottam s az ajtóban fehér karingben és stólával ő jelent meg, mint mondta, hogy feladja nekem a halotti szentégeket.

Ilonka már sápadtan a rémülettől rohant bátyja után s mire az orvos megérkezett, hidegvizes ruhákban kucorogtam.

Végül is olajokat kaptam és a plébános is megnyugodott, hogy az utolsó kenetre éppen még sincs szükségem. Ilyenformán Ilonkát ápolásomra hagyva az orvossal együtt eltávozott s én hamar bűnbánattal megcsókoltam Ilonka keskeny kezecskéjét.

Sőt levonva csunya viselkedésem következmé-

nyeit, bevallottam tettemet, H. urat, a cukrászdát és a krémeseket.

Ő pedig jókedvre derülten kezembe adta H. ur levelét, hogy elolvassam. Ebből tudtam meg, hogy H. ur archeologus, aki még a fővárosból ismerte őt s olyankor szokta levelével felkeresni, ha munkásságának eredményét kellett legépelni.

XVII.

Mivelhogy H. urnál történt sikertelen látogatásom alkalmával bizonyos kétségek merültek fel arra vonatkozólag, hogy ha kérdezné, mi joga keresek egy fiatal hölgyet, mit válaszoljak, s általában nagyon nehezek voltak az éjszakáim, úgy éreztem, hogy e kérdés felett elmélkedni nem lenne éppen felesleges.

A házikóm is egészen rendes ház volt már, akárki ellakhatott volna benne és Ilonka valóban olyan szeretettel látta el csipkéekkel és függönyökkel, hogy a kérdés joggal foglalkoztatott. Lám, kétségtelen, hogy látszik az asszonyi kéz nyoma és az is bebizonyult, hogy a titokzatos H. ur is komoly archeologus, akitől nincs miért féltennem és arra sincs szükség, hogy esetleg ismét a városkába utazzak és krémesek társaságában leselkedjek, mint féltékeny férjek között szokásos, amit különben nem is értek, mert tehetnék, amit magam is tettem, elvonulhatnának egy hegyoldalba.

Észbe vettem mindezt s mert az ablakon látszott a hold és a levegő is csábítóan hívott a májusi éjszakába, felkeltem és kertembe vonultam, hogy meghányjam-vessem a dolgokat magamban.

Mert mi is a helyzet, vettem fel a gondolatot, miközben elhelyezkedtem egy fonott kerti karosszékből és előmlött rajtam a hold sugára, mi is a helyzet. Ám mielőtt a kérdésre válaszolhattam

volna, észre kellettennem, hogy amig a krémesek fáradoalmát kipihentem és lelkemben tépelődtem, kinyilott az orgonavirág. Ez örömmel töltött el és illatával kellemes gondolatokat adott.

Mi is a helyzet tehát, tettem fel a kérdést és végignéztem az utóbbi esztendőkön. Mi szép, mi jó, mi kellemes jutott osztályrészemül?

Ugye ott voltatok ti, sziveim, akik mindketten a halálba mennétek értem, mondottátok és kis bijja, hogy a halálba nem kergettetek. Hiába magyaráztam, hogy egyikőtök iránt nem kisebb a szeretetem, mert szeretem ugyanugy a másikatokat is. Azt kívántátok volna, hogy kettőtök közül egyet ejtsék áldozatul, holott tehettem-e ezt, hisz egyikőtök fiatalsága legszebb esztendeit adta nekem a maga módján s ha bántott is sokat és nem is értette, miképpen lehet álmodni a villamoson, ahelyett, hogy az ember a jegy lyukasztásán háborogna és a szagokat kifogásolná, egynek érezte magát velem és ha nem is értette, bármikor helyt is állott értem. Dobhattam-e őt áldozatul.

Vagy tehettem-e ezt a másikatokkal, aki fiatalsága szépségét, lelkét és minden odaadását nyújtotta nékem. Tehetem-e hát véle, hogy odavessem áldozatul.

És tudtam volna-e tenni, mikor szerelemmel szerettelek benneteket? Lehettem volna-e boldog, ha tudom, hogy egy a kettőtök közül a lelkében zokog értem? Ugye hogy nem?

De maradhattam-e köztetek, mikor követeltétek tőlem a lehetetlent, a kegyetlent és szerelmetekben öltetek, hogy én öljem meg egyikőtöket.

Mondhatom-e hát, hogy két jó, két szép nő is

szerellemmel gondolt énrám, tehát boldog volt az életem és irigylésreméltó? Bizvást nem, holott sokan irigyeltek és mutatóujjakkal bökdöstek az oldalamba, mint szerencsés embernek szokás, aki veszit kártyajátékban, de szerencsés a szerelemben.

Tehettem-e mást, minthogy elmentem az ácshez és miután megrendeltem a házikómat, elvonultam a hegyoldalba, a tó partjára. Bizonyosan, be kell látnotok, hogy igazam van, nem tettem mást, mert elvesztésemet könnyebben viseltétek el, mintha úgy tudjátok, hogy egyötök mellé szegődve elhagytam a másiktokat. Tehát véletek csak jót cselekedtem.

De ezért lehet-e az osztályrészem, hogy fogaimat összepréselve töltsem az éjszakákat, hogy többé boldogságot és gyönyörűséget nő oldalán ne találjak? Bizony nem s mert úgy érzem, hogy mindkettőtök egyesül itt Ilonkában, ma beszélek vele és megkérdezem, nem volna-e ellenére, ha élettársként bevonulna a házikóba és megosztaná magányomat.

Éppen ezért, vasárnap lévén, felöltöttem a városi ruhámat, előbb elmentem a szent misére, végül pedig néhány szál orgonával, amit kertemben szedtem a kis tó partján, ellátogattam a paplakba Ilonkához.

No, mondta a plébános, örül, hogy sulyos bajomból felépültem, Ilonka pedig mosolygott és azt mondta, jó napom lesz ma, mert ebédre készített nekem krémes lepényeket. Én azonban csendesen közöltem vele, bátyja egy pillanatra eltávozott,

hogy nem ok nélkül jöttem és alkalmasint ebéd után, mikor a plébánost buzgólkodásában álom lepi meg, néhány komoly szót szeretnék váltani vele.

Ilonka mosolygott, vázába tette az orgonavirágokat és megcsókolta őket. Végül kezembe adta az ujságot és magamra hagyott, hogy, mint mondotta, az ebéd után nézzen.

Magam pedig gondolkodtam, hogy miképpen adjam elő a mondókámat.

Ilonka kisasszony, mondom majd, az érzelmek, melyek bennem dulnak, szóra kényszeritenek. De ezt a formát hamarosan elvetettem, mert mi az, hogy kényszeritenek, holott én minden kényszer nélkül cselekszem, sőt éppen a szivem szerint.

Éppen ezért úgy fogom kezdeni, egészen egyszerűen, minden cikornya nélkül, hogy legyen a feleségem. Ez nagyon finom, komoly és hozzám hasonló nem egészen ifju férfiakhoz illő.

Ám, ha ő erre hasonló egyszerűséggel azt válaszolja, hogy nem lesz a feleségem?

Elvetettem hát ezt a gondolatot is és másokat vetettem fel, de egyiket sem találtam végül alkalmasnak. Ugy határoztam tehát, hogy azt fogom mondani, ami a pillanatban eszembe ötlik, mert hisz az jobb is mindig, mint az előre elhatározott és másképpen nem is tehettem, mert visszajött a plébános és különböző kérdéseket intézett hozzám, amelyekre, bár nem tulságosan érdekeltek, természetesen legjobb tudomásom szerint válaszoltam.

Az ebéd tulságosan hosszúra nyult, bár lehet, hogy csak nekem tűnt úgy, végül azonban mégis

felállott a plébános, hogy engedelmet kérjen tőlünk s elvonuljon buzgólkodni.

Mi pedig majd kiülünk a lugaskába, mondotta Ilonka és felhasználjuk az időt, hogy elcsevegjünk.

Egy pillanatra ugyan eszembe jutott, hogy túl nagy a meleg és ilyenkor jobb a szoba mélyén és az is felötlött bennem, hogy bőséges ebéd után kissé fáradt az ember s a vágyai sem éppen lánghatóak, de természetesen nem mondtam meg, mert hiszen a szándékaim tiszták voltak és magam mondtam, hogy ez az idő lesz a legalkalmasabb.

Éppen ezért engedelmesen követtem a lugaskába, szíves intésére le is ültem és szerényen vártam, hogy emlékeztessen szavaimra.

Hát, mosolygott rám Ilonka, úgy mondotta, hogy beszélni kíván velem. Bátyám, a plébános, buzgólkodva álomba merül és én itt vagyok, hogy szavait meghallgassam.

Valóban, válaszoltam, valóban, Ilonka kisasszony, én erre kértem, és el is jött, és itt is van, hogy szavaimat meghallgassa.

Botommal a kavicsokat piszkálgattam, a világért sem a zavar miatt, inkább csak hogy csináljak valamit és így folytattam:

Mint jól tudja Ilonka kisasszony, az én házam csak házikó volt, kicsike és gólyalábu, amikor megismertem s ott éltem az özikével, majd pedig egy kis madárral. Nem hiányzott semmi az életemhez, a boldogsághoz és joggal hihettem, mert mért is hittem volna mást, hogy ily módon majd éldegélek, amíg élek és nem lesz vágyam másra többre.

Itt elhallgattam, ő pedig szeretettel rám mosolygott.

Látja Ilonka kisasszony, füztem tovább a szavaimat, azután, hogy találkoztunk, kezdett nekem a házikóm kicsi lenni és ezt is kívántam és arra is gondoltam, meg általában sok minden az eszembe ötlött.

Ilonka szeretettel mosolygott és a szemembe nézett, magam pedig rövid szünetet tartottam a mondókámban.

Bocsásson meg, Ilonka kisasszony, hogy kissé hosszás vagyok és a kelleténél részletesebb, folytattam aztán szavaimat, de szeretném ha megértene.

Bizvást meglesz, bólintott és olyan nyílt, olyan okos volt a mosolygása, hogy elhallgattam és pohár bort ittam, nem mintha talán bátorságra lett volna szükségem, mint inkább azért, hogy lehűtsem magamat, mert május volt és sütött a nap és általában melegem volt, határozottan melegem volt.

Ilonka azonban nyugodtan kezembe tette a kezét és így szólt:

És pedig azt mondanám, hogy ne mondja el mindezeket, mert mindent láttam és megértettem. Inkább egyetlen szóval mondja el a kívánságát, hogy egyetlen szóval én is válaszolhassak és rendben legyünk.

Szeretettel a szemembe nézett, én pedig felállottam, elpirultam és megkértem, hogy adjon nekem elolvasásra könyvét, melyet legutóbb olvasgatott, mert magam is olvasásra vágyok. Ilonka szeliden elmosolyogta magát, azt mondta igen és a köny-

vet átnyújtotta. Azután pedig azt ajánlotta, hogy a kerti széken pihenjek kissé, mert bizonyára kifáradtam.

Én azonban nagy sietve elkészöntem s az erdőbe menekültem.

Késő este volt már, amikor a házikóba vissza-kerültem. Általában nem volt tulságosan jó hangulatom sőt mondhatnám, hogy rossz volt, de előlött nem is csodálkoztam, mert délután már és azután is, az uton hazafelé minduntalan korholtam magamat és gyávaságot emlegettem. Holott arról szó sem lehet, arról igazán nem lehet beszélni. Mindössze eszembe jutott, hogy még egynéhány dolgot kell előbb beszereznem, mert lám a könyvszekrényem is üres még és Ilonka szereti az olvasgatást, ami helyes is és szükséges is, tehát előbb könyveket kell beszereznem.

XVIII.

És nagyon kérlek titeket is, ti se értsétek félre a viselkedésemet. Mondhatom, hogy tévednétek, ha arra gondolnátok, mintha talán miattatok történt volna, vagy a lelkiismeretem nem volna nyugodt, vagy nem is tudom, talán félnék tőletek, bár bizonyos, hogy gondoltam reátok is.

De azt is meg kell, hogy mondjam, hiábavaló minden mesterkedés, én nagyon jól tudom, hogy az álmok mitsem jelentenek, csak a felizgatott képzelet szüleményei, melyekre nem lehet sem alapítani, sem számítani. És ha ezuttal sikerült is a tervetek és az emléketek belém is fojtotta a szót Ilonkával szemben, ez többé nektek nem sikerül, mert nem törődöm veletek, megkérem a kezét és igen, ebbe nyugodjatok bele, feleségül is veszem.

És nekem ne is jertek az olyan dolgokkal, amikor jók és kedvesek voltatok hozzám, mert nekem elegendő volt és eleget voltam már kétségek meg problémák között, én egyszerűen nyugodt és boldog életet akarok élni Ilonka oldalán, amire jogom is van s amitől nem is fogtok engem eltávolítani. Akárha minden éjszaka eszembe juttatjátok is elmúlt szerelmünk meghatóbb emlékeit. Ezzel számoljatok.

Nyugtalan volt az éjszakám. Vajjon haragszik

rám? Nem, ezt nem hihetem, hiszen kedves volt és mosolygott és azt hiszem érezte is, hogy nem történt semmi, s amit elmulasztottam, az nem volt szándékos, csak éppen valami történt közben és én még nem beszélhettem egyelőre, mert dolgok vannak, amelyeket el kell intéznom közben másokkal és talán önmagammal.

De nem okoztam-e fájdalmat neki és egyáltalán miért kellett ez az egész szégyenletes vasárnap, ha egyszer nem voltam tisztában önmagammal?

Szeretem? Erre a kérdésre nyugodt lélekkel igent mondhatok. Akarom őt feleségül? Hát nem értem el magamban a régi kis házikóban is? Miért építettem volna hozzá és miért hozattam a butorokat és miért üvegeztettem be a verandámat? Persze, hogy azért, mert rágondoltam és úgy vélekedtem, legyen olyan házam, ahová bevezethetem.

És ha így van, hát miért volt mégis ez a vasárnap? A könyvek miatt? Nem, ezt nyilván csak magamnak mondtam, mert szégyeltem magamat, mert kellett, hogy valamivel leplezzem a gyávaságot. De vajjon, miért voltam gyáva? Csakugyan attól féltem, hogy nemet mond a kérdésre? Ez sem igaz, hiszen ő már válaszolt mielőtt kérdeztem volna s az örömtől megremegtem.

Mi hát az ok?

Miért kértem csupán egy könyvet, amit a kezében tartott, a keze helyett?

Nyitott ablakomon hallottam a madarakat. Már hajnalodott, de még mindig csak fontolgattam, meg fontolgattam, mert tisztába kellett jönnöm magammal, meg Ilonkával, meg mindennel, ami körülötünk van, ez egészen természetes.

Éppen ezért fel is keltem és a tóban megfürödtem, hogy tiszta legyen a fejem és friss legyek a gondolatra.

Azt hiszem, mindenekelőtt is rendbehozom a ruháimat és megkérdem az állomáson, mikor megy vonat a főváros felé.

Ez nagyon fontos, mert magamban alig tudok dönteni s mielőtt még egyszer Ilonka elé állok, dolgom lesz ott és nem is kellemes, de olyan, amit el kell intéznem, mert itt van Ilonka, itt vagyok én, és itt van a házikó is és alig tagadható, hogy Ilonka meg én egymásra találtunk.

Lesétálok az állomásra.

A vonat ebédidőben fut át a szomszéd kis városon és hajnalban kell elindulni a kis vasuttal, mert később nincs vonat s ha volna, sem lenne csatlakozás, mondták az állomáson és én visszamentem a házikóba.

Általában lassan mentem, csak úgy sétálgattam, de mikor a plébánia közelébe értem, meggyorsítottam a lépéseimet, mint akinek igen sürgős a dolga s ráérő ideje egy kevés sincsen. Nem is néztem arrafelé, összeráncoltam a homlokomat és a számát is mozgattam, mintha magamban számolnék valamit, teszem fel a kiadásaimat vagy azt, hogy mennyibe kerülne, ha új ruhát kívánnék csináltatni.

Ez nem azért volt, mintha talán szégyelleném magamat a minapi viselkedésemért, szó sincs róla, de kellemetlen érzésem volt s általában nem szívesen gondoltam a vasárnapra.

Szerencsésen túl is jutottam a templomtéren, anélkül, hogy találkoznom kellett volna Ilonkával,

vagy akár a bátyjával is, mert az sem lett volna kellemes éppen, azt kellett volna folyton kutatnom, hogy tud-e vajjon a kudarcomról s ha tud, miképpen vélekedik.

De nem találkoztunk, a falun is tuljutottam s módomban volt elhagyni a szájmozgatást csakugy, mint a sietést is. Felkapaszkodtam a domboldalra s láttam már a házikómat. Ott állott, mint reggel is, első két lábával a tóba lépve, szép sárgán, zöld zsalugáterekkel zöldelő fák között a nap-sütésben.

No, gondoltam, itt az én házam, a gólyalábu házikó, mert hiába földtem el az oszlopait, csak az maradt és leereszkedtem, hogy minél előbb otthon legyek.

De amint a kerítés ajtajára tettem a kezemet, meglepődtem és meg is álltam, az ajtó ugyanis nyitva volt, a sietségben be sem zártam. Megcsóváltam a fejemet és be is léptem, amikor egyszerre csak a hangja csendült:

Hol járt, merre, kérdezte és mosolygott rám, amint ült az egyik kertiszékben, nagyszélű fehér szalmakalapban és világoskék ruhácskában. És mielőtt válaszolhattam volna, elbeszélte, hogy régen ül már a kertecskémbe s azért jött el, mert úgy gondolja, kellemesen elszórakozhatnánk, ha a ladikunkba ülnénk.

Ugy mondta, hogy „ladikunkba“ s ez igen jól esett és hálával is töltött el, úgy hogy eléje léptem és Ilonka kisasszony, mondtam, a tegnapi napra vonatkozólag szeretném arra kérni, ne vegye rossz néven hirtelen távozásomat.

Biztosított, hogy nem is vette és éppen azért jött

el, mert úgy érezte, talán valamiben ő hibázott s ez okozta sietségemet.

No, mondtam, nem hibázott, azt éppen nem mondhatom, de volt egy és más, ami rosszul esett, ezekről azonban ne beszéljünk. Azt hiszem, kissé el is pirultam szemérmertlenségemen, de ezt kellett tennem, mert így nem sejtheti, hogy mit akartam mondani néki és hogy gyávaságom okozta megfutamodásomat.

Ilonka kedvesen megköszönte, hogy nem haragszom, ha megbántott, mondotta, tudtán kívül történt.

Erről aztán már nem beszéltünk, de jókedvem kerekedett, mert Ilonka nem vette észre, hogy voltaképen nem könyvet akartam kérni tőle s így nincs is okom a szégyenkezésre. Éppen ezért vidáman ültem a ladikomba és nyugodtan a szemébe is tudtam nézni, nem éreztem már, hogy nevetséges vagyok.

De este, miután elment, hálásan gondoltam rá, hogy így becsapott, mert akkor már tudtam, hogy az egészet ő csinálta, nem akarta, hogy zavarban legyek előtte s emiatt talán elkerüljem. Ilonka, mondtam egy szál virágnak, ami délután a kezében volt s most a földön hevert, fel is emeltem és megsimogattam és vízbe tettem.

Az éjszakám azonban nem volt nyugodt, mert azt gondoltam, hogy a városba kell utaznom és kellemetlen dolgokat kell beszélnem, holott azt nem szeretem. De meg kell lenni, mert Ilonkáról van szó és rólam és arról, hogy nyugodtan, akadózás nélkül beszélhessek vele a házikómról, ahol az egyik szobát az ő számára szeretném berendezni.

XIX.

Viszontlátásra, Ilonka kisasszony, mondtam és megszorítottam a kezét, a hajnali vonattal utazok a fővárosba.

Jó utat kívánt és megkérdezte, meddig maradok távol a házikómtól. No, mondtam, két-három nap és itthon leszek. Azt is hozzáfűztem, remélem visszaérkezésem után hosszabb beszélgetésünk lesz egymással, mely hihetőleg örömet okoz mind kettőnknek.

Aztán elbucsúztunk és hozzáláttam a csomagoláshoz. Gondosan kikéfélttem a ruhámat, kikészítettem az új kalapomat és mindent elhelyeztem a bőr táskában, hogy semmiben hiányt ne szenvedjek. Hajnalban pedig elindultam az állomásra.

Bizonyára az előző napi vacsora tette, nem éreztem jól magamat, hol a hátamban, hol a lábamban éreztem fájdalmakat és fontolóra vettem, ne halasszam-e el a felutazást. Aztán úgy gondoltam, ez nem lenne célszerű, még gyávasággal is vádolhatnának, meg határozatlansággal is, hát tovább mentem.

Mikor már az indóháznál voltam, vettem észre, hogy odahaza felejtettem az esernyőmet. Pillanatig haboztam még, de nyáridőben vihar jöhet,

meg miegymás, hát visszafordultam az esernyőmért.

Délután találkoztam Ilonkával és meg is mondtam neki, hogy szerfölött bosszant a dolog, igazán szerettem volna a dolgomat elintézni, de lehetetlen volt elutaznom, mert a pénztárcám otthon maradt és jegyet sem tudtam volna váltani.

Mosolygott és azt mondta, hogy egy napi kése-delem még nem jelentős.

Este újra bucsuzkodtam és biztosítottam, hogy két nap múltán itthon leszek s miután hosszasan beszélgettünk, hiszem, hogy mindkettőnknek lesz oka az örvendezésre.

Hajnalban el is utaztam. No, gondoltam, kelle-metlen nap lesz, nagyon kellemetlen, de mit tehet az ember. A szomszédos kis városban is megvál-tottam a jegyet s amikor a vonatra felültem már, gondolkozni kezdtem. Hogy mit is fogok mondani majd.

Sziveim, mondom majd, azért jöttem, hogy megmondjam, élek.

És akkor a nyakamba borulnak és örvendeznek majd és azt mondják, azóta ők is rájöttek, hogy úgy lett volna jó, ahogyan én akartam s úgy is lesz majd.

Vajjon miképen mondom ekkor meg nekik, hogy nem úgy van az, mert én nősülni szeretnék és éppen azt jöttem el megmondani.

Ejnye, de bosszantó, ennyi költség, meg ilyen fáradság a nagy melegben, mondtam másnap Ilon-kának, akikkel dolgom lett volna, éppen nyaralá-son vannak s dolgavégezetlen kellett visszatérnem.

De magamban szégyenkeztem, mert már a kis

városban megrekedtem s hogy aznap nem jöttem haza, csupán azért volt, hogy ezt elmondhassam.

Korholtam is magamat, ez hazudozás, meg méltatlan dolog, megmondhattam volna az igazságot. Bizonyosan megértett volna, sőt talán tanácsot is adott volna, mitévő legyek ilyen esetben. De aztán arra gondoltam, egy hét elegendő, hogy magamban is kitaláljam.

Másnap Ilonka levelet kapott. Ismét H. ur irt, hogy látogassa meg, mert a munkája felgyülemlett. Volt tehát időm bőségesen s én gondolkoztam meg latolgattam az esélyeket, mert nagyon nehéz az ilyesmi, körültekintést igényel meg tapintatot és hát fájdalmat sem szeretnék okozni.

Igaz, való, többször is elmondtam már, rosszak voltak hozzám és meg sem értettek. De jók is voltak. Hiszen, az a fő, hogy az ember igazságtalan ne legyen, szerettek is engem, kétségtelen, nagyon szerettek. És lám, Mária is, amikor bajban voltam, hogyan mellém állt s amikor egyszer azt mondtam, menjünk széjjel, hogyan feltört a könny a szeméből. Lám, lám, hiszen jó lélek, ő jó kis lélek, ha nem is mindenben értett meg s ha bántott is néha. Mert gondoljuk csak meg, hogy ő volt-e a hibás mindig. Bizony, hogy nem. Magam is sokszor adtam okot méltatlankodásra.

Avagy ha Magdolnát vesszük. Hát miért kinezott? Nem azért-e, mert úgy szeretett s ha szidalmazott, nem éppen a határozatlanságom volt-e az oka.

Igen, igen, nem olyan egyszerű ez, körültekintést igényel és tapintatot.

Ha azt mondanák, szeretnek még, miképen

mondjam, hogy elkéstek már és itt van Ilonka, akinek szobát akarok berendezni a házikóban?

Nem lehet tehát úgy beszélni, mintha talán gyáva lennék és amiatt volna, hogy hazudozok, nem, azt csakugyan nem lehet elmondani.

És elmúlt június, elmúlt augusztus, Ilonka gyakorta kapott leveleket s mindannyiszor el volt a városcában. Egyébiránt semmi sem változott, a házikó sem, a szerelme sem és én magam sem. H. ur csak irt, Ilonka dolgozott, meg ismét megjött és örvendeztünk egymásnak.

Nos, kérdezte gyakran és mosolyogva, mikor indul a fővárosba, hogy sürgős dolgát elintézzé s utána hosszasan beszéljessünk?

Én pedig, bár egyre több éjszakán jártam lihegve a hegyoldalban és egyre inkább gyötörtek az álmok ébren is, levetkeztetve ismeretlen nőket meztelenre, így válaszoltam:

— Hát, azt hiszem a hét elején, minden bizonynyal a hét elején, de nem utaztam.

Szeptemberben Ilonka újra bent volt a városcában, s megint megjött. Most nem mosolygott, általában komolyabb volt és azt ajánlotta, legyen rajta, hogy beszélhessek azokkal, akikkel sürgős dolgom van, mert néha egy-két napon nagyon sok minden mulhat, kellemes is, meg kellemetlen.

Magam is úgy gondoltam, feleltem és lehet, hogy már hajnalban elutazok.

Ő is helyeselte és sok szerencsét kívánt, amit megköszöntem.

Hajnalban pedig bucsu nélkül elutaztam.

Csak rövid levelet hagytam számára, melyben értesitem elhatározásomról és bizositom, hogy legkésőbb három nap multán megérkezem és akkor felkeresem, mert szándékomban van, hogy néhány kérdést intézzek hozzá, melyekre választ várok. És közöltem a hotel címét, ahol szállni szándékoztam.

XX.

Szakállam van és bajuszom is, holott azelőtt mindebből semmi sem volt, de féltem azért, hogy felismernek, idő előtt lelepleznek és talán a lapokba is bekerülök. Éppen ezért a szobámba huzódtam és arra vártam, hogy esteledjék, ami nem volt könnyű, mert szeptemberben az esték még váratnak magukra, meg az utak is sokáig telve vannak.

A vonaton is meghánytam-vetettem mindent magamban és úgy határoztam, az első napot a szemlélődésnek szentelem és látogatást nem teszek még. Éppen ezért óvatosan elosontam a régi helyre, a nagy ház elé, amelyikben ők is laktak, meg magam is, amíg a városhoz tartoztam s így hozzájuk is. Sötét volt már, de még kapuzárás előtt, amikor odaértem és szemben, a másik oldalon megállottam a kapu előtt. Egy pár percig itt állottam és felnéztem az első emeletre is, ahol egyikük és a harmadikra is, ahol a másik lakott. Furcsa érzés volt és fájdalmas is, volt benne valami rettegés és félelem is a csalódástól. De az ablakok mindegyike zárva voltak. Máriánál a redőnyökön szűrődött ki valamelyes világosság, de Magdolnánál sötét volt és láthattam, hogy nincsen otthon.

Az utca üres volt, csak egy fiatalember járt a másik oldalon, diáksapkával s egy leányra várt bizonyosan, akivel megbeszélték, hogy találkoznak s félórácskát együtt lesznek. Feltűnhetik, hogy áll-

dogálok, meg a szakállam is szokatlan lehet, behuzódtam egy kapu alá.

Megnéztem az órát. Féltiz. Nekitámaszkodtam a kapuszinnek és figyeltem az ablakokat. Lám, lám, alig egy éve, annyi sincs, még itt laktam az ablakok mögött magam is és nem volt titok, ami a redőnyök mögött folyik.

Régi napok jutottak az eszembe, egyikkel is, másikkal is s mert az egyik ablak mögül világosság szivárgott, hát inkább arra szállt a gondolatom. Mit csinálhat? Kire gondol? Gondol-e rám, érzi-e, hogy itt állok az ablaka alatt és róla gondolog régi emlékeket? Ó, bizonyosan, bizonyosan, hiszen szeretett, sőt bizonyos, hogy most is szeret és talán esténként terített is az asztalnál, hogy hátha jövök, csak úgy megnyitom az ajtót és betoppanok, hogy eljöttem, itt vagyok.

Bizonyosan.

Megnéztem az órát, féltizenegy volt. Már bezárták a kapukat, az utcán álltam. Egy óra elmúlt, hogy itt állok és várok és leskelődök, meg gondolkozok régmúlt dolgok felett.

Az utcasarkon autó fordult. Halk suhanással állott a régi kapu elé és én kimeresztettem szememet az éjszakában, hátha közülük száll ki valamegyik. De egyik sem volt.

Azután nő jött férfival és Magdolnára gondoltam, mert rá hasonlított a ruhája, de mégsem ő volt.

Az üres utcán figyeltem Mária ablakait. Hátha kinyílnak, hogy egy pillanatra levegőt engedjen be s én megláthatom. De csend volt és mozdulatlanság, az utca végén egy kapu durrant.

Tizenegy. Hirtelen zaj és redőny szalad. Mária? Magdolna? Nem.

A világosság kialudt az ablak mögött.

Elmult egy nap, az első nap s én úgy ígértem, holnapután otthon leszek. Elmentem a szobámba, kinyitottam az ablakot, mert erdőhöz szoktam én és hegyekhez, meg levegőhöz, nem úgy, mint itt. Fojtogatott.

Ilonka, gondoltam, vajjon mit csinál és mit csinál bátyja, a plebános? Alszanak már, a hegyoldalban éjszaka van és magam is aludni szoktam. Hol maradt az álmom? Persze, persze, nem csomagoltam be, ott maradt a tópartján a házikóban, gólyalábu házikóban, ejnye, hogy az ember milyen feledékeny. Igen, igen ezen ne is nevessetek, sem te, Mária, sem te, Magdolna, ti nem tudjátok, hogyan kell vigyázni arra, az álomra, meg a nyugalomra, fő, hogy a beteg keveset egyék, diétát tartson és messze minden fölös izgalom. Éppen azért, no nézd csak, négy óra már, otthon ilyenkor ébrednek a madaraim, szóval ezt nem lehet és holnaputánra Ilonka vár. Holnap, nem ma, még ma elmegyek hozzátok és elintézem veletek ezt az ügyet. Igen, Ilonka kisasszony, nyugodt lehet, semmi baj, minden rendben, holnap este otthon leszek és beszélgetünk hosszasan.

És ezt sem szabad, hogy félreértse, én ott voltam, valóban ott voltam, Ilonka kisasszony, de úgy-e, egy nap kellett a tájékozódásra s mert semmit sem láttam, kénytelen voltam szemlélődni még egy estén. Hogy ezen az estén sem jutottam közelebb egyikhez sem, nem a hibám, bár hiszen ered-

ménytelen sem volt az este, mert megláthattam Máriát. Tíz óra volt, kinyitotta az ablakot és ki-könyökölt. Ha csak egy pillanat lett volna s visszamegyen, bizvást felmentem volna, ez egészen bizonyos, ó, ehhez kétség sem fér. De Mária az ablaknál maradt és hosszasan a messzeségbe nézett. S vajjon, Ilonka kisasszony, kit kereshetett? Csakis engem, aki egyik nap, anélkül, hogy szóltam volna, elmentem az ácshez s az ácsból a hegyoldalba. Engem kémlelt, az arcomat, talán a hangomat kereste, hát mehettem-e fel ilyenformán, hogy kegyetlenül reátörjek s a fájdalmait megtétézzem?

És bizonyára így tekint az éjszakába Magdolna is, és engem keres. Nem, Ilonka kisasszony, ez meggondolandó és azt hiszem, leghelyesebb is lenne, ha haza mennék, a tó partjára, az lenne a leghelyesebb. De állhatok-e oda azzal, hogy nékem feleségem van, akitől válni kellene, de nem tudok fájdalmat okozni néki? Mondhatnám-e, jöjjön csak úgy oltár és minden nélkül, mondhatnám-e? Mert a legjobb ez lenne, csakugyan ez, nem tudná Mária, nem tudná Magdolna és nem fájna senki-nek, bár mi is együtt lennénk. De lehet-e ezt?

Éppen ezért, nem is ülhettem vonatra ma, itt maradtam, hogy talán estig kitalálok valamit, hogy még se fájjon és mégis megmondjam és úgy mehessek vissza, hogy hosszasan beszélhessünk egymással mi ketten, én és Ilonka kisasszony a kis lugasban.

De ma láttam az utcán és a szemében szomorúság ült.

És ma is láttam. Magdolnával. Mentek együtt, egyforma ruhában. Lám, lám, hogy szeretnek, gondoltam. Az emlékemben egymásra találtak, mehettem-e hát, hogy bántsam őket, holott a formát még nem leltem meg, ami a fájdalmukat megnyhitse.

Pedig vágyom már a hegyek után, a tó után is meg a házikót is szeretném már látni, ahol illatosak az éjszakák és ladik himbálózik a ház lábánál.

Igen, Ilonka kisasszony. A levél megjött és olvastam is, hogy sietnék már, mert szeretné, ha szombat estig otthon lennék. Ma csütörtök van. Ha ma nem, holnap elintézem és szombat este otthon leszek. Hiszen nyilvánvaló, hogy ha szeretnek is, ők akarták, ők üztek el és magukra kell vetniök, ha a szívük fáj. Én nem akartam s hogyha éppen így alakult, el kell viselniök, ahogy én is elviseltem.

Azért mondom, ma vagy holnap elintézem, legfeljebb ha vasárnapig halasztgatom s mit számít egy nap, ha aztán véges végig együtt leszünk.

Fent voltam Máriánál. Az ablaknál ült és olvasott. Mikor beléptem, letette a könyvet és érdeklődött, mit keresek.

Nem ösmersz meg, kérdeztem, annyira megváltoztam?

Csodálkozott a bizalmas megszólításon, majd, hogy megmondtam ki vagyok, rémülten felsikoltott s azt mondta, nem igaz.

De igaz, mondtam, csak a szakáll teszi.

Sirva fakadt és azt kérdezte, azért jöttem-e,

hogy felduljam a boldogságát, meg, hogy nem volt-e még elég a szenvedésből.

Csodálkozva néztem s ő csak sirt és egyre azt mondotta, tönkreteszem a boldogságát.

Hogyan, gondoltam, tudnál már az Ilonkáról, meg a terveimről, hogy odaviszem a házikóba.

De ő csak egyre sirt és azt hajtogatta, hogy alig találta meg a boldogságot már is elveszítse.

Lám, mondtam, milyen igazam volt, hogy tapintatosnak kell lenni, mert még mindig szeret és óvatosan, hogy a szándékom nagyobb fájdalmat ne okozzon, megkérdeztem, valóban úgy érzi-e, hogy megtalálta a boldogságot s úgy örvend-e élete ujrafordulásának.

S ő sirt és igennel válaszolt és kért, hogy ne is haragudjak, de azt hitték, meghaltam s nem kívánhatom tőle, hogy holtáig özvegy maradjon.

Hát férjhez mentél, kérdeztem elsápadva, ő pedig igennel felelt, s azt mondta, hogy férjét Magdolnánál ismerte meg, s az ő férjének a fivére volt.

Hát Magdolna is férjhez ment?

Igen, felelte, hat héttel később, hogy eltüntem a közelükből.

Persze, persze, mondtam és megjött a férje és együtt elmentünk az ügyvédhez és megbeszéltük, mi itt most a tennivaló.

Reggel pedig utazok Ilonkához, egy napig elvonulok, hogy temessem a fájdalmamat, amiért ilyen hamar elfeledtek, azután hosszasabban beszéllek vele és megmondom a tervemet is, hogy jöj-jön hozzám feleségül a gólyalábu házikóba.

XXI.

Ejnye, ejnye, gondoltam a vonaton is, ez hát az élet, így számítson az ember kegyeletre, meg szeretetre, meg mi egymásra. Lám, hogyan szerettek, hogyan esküdtek és mind a ketten férjhez mentek. És bevallom, valami csalódásfélét is éreztem, mert mégis, hát csak ennyi voltam? Bizony, így van, elmélkedtem, kár volt a sok töprengésért, meg a gondért is, nyugodtan választhattam volna közöttük, ugyan nem ment volna halálba a másik. Nem kellett volna éppen elvonulni a hegyoldalba, meg a tó partján sem a házikóban, mert hiszen nyilvánvaló, legelsőbbben is csak a hiuságuk berzenkedett. Mert, hogy ezt veszély nem fenyegette, lám, hogy egymásra találtak. Ejnye, ejnye.

És elgondolkoztam ezen nagyon, mert ki gondoltad volna, meg hogyan számithattam volna ilyesmire, mikor annyira fogadkoztak.

És megnéztem a férjeiket is. Nem azért mondom, igazán nem azért, hiszen földi dolgokkal tulságosan sose törődtem, de olyan, mint ők, bármikor voltam, arcra is meg termetre is és a gondolatvilágom sem volt éppen szegényebb, a társadalmi pozícióról nem is szólva. És könnyű szívvél hogyan felcseréltek. Lám, lám, gondolkoztam és szüntelen a fejemet csóváltam, mert nem gondoltam, ezt igazán nem gondoltam. Arra meg főké-

pen nem számítottam, hogy miután megkerültem, ilyen könnyen elengednek és nem is tartóztatnak és nem sietnek, hogy férjüktől elválva hozzám visszatérjenek. Ezt igazán nem hihettem, mert én arra gondoltam, éppen az lesz a nehéz, hogy megnyugtassam és lemondásra kérjem őket.

De hát persze, téved az ember, csalódik is és jó, hogy itt van Ilonka, akivel beszélek most. Ha ő nem volna, bosszankodnék, határozottan bosszankodnék és bántana is a méltatlanság.

Erről eszembe jutott, hogy ajándékot kellett volna vásárolnom és két gyűrűt is, kis arany karikagyűrűt, hiszen eljegyzés lesz. Bosszankodtam is és tünődtem, hogy mitévő legyek, mert vasárnap volt, s nem lehetett beszerezni. Igaz, gondoltam aztán, hogy kért, szombatra legyek otthon, de ha egy nappal tovább is tartott, lám megérte, mert hiszen a dolgomat jól elintéztam, ugyan jól elintéztam. Lefolytatjuk a válópört s szabad vagyok. Ez megért egy napot s az is megéri, ha a kis városban éjszakázok, mert reggel kinyitják a boltokat mind s hétfőn este otthon leszek az ajándékkal meg a karikagyűrűvel. És különben is okos dolog, ha itt maradok, mert sok mindent kell még beszereznem, hogy kellemes lakása legyen a házikóban. Így kell egy szőnyeg is a lába elé, ez nagyon fontos és be is szerzem hamarosan.

Az első, akivel a városkában találkoztam, a cukrászhölgy volt. A piacon volt és tojásbeszerzésben fáradozott, hihetőleg a krémesei számára, melyek üzletének specialitásai. Örömmel üdvözölt, mint mondotta, azóta sem volt olyan kedves vendége cukrászdájának. Hivott, hogy keressem fel s én

biztosítottam, hogy azt el nem mulasztom, de sietve tovább mentem, nehogy a szavamon foghaszon s megint kénytelen legyek nála habrólni és lepényt enni.

Ismeretlen lévén a városkában, érdeklődtem, merre találhatok aranymivest, ahol egyet-mást vásároljak. Szivesen utba is igazítottak, menjek csak K. urhoz, akinek a főtéren van üzlete, mert ő az előkelőségek szállítója s emberemlékezet óta nála szokás karikagyűrűket, bérnálásra ezüstórákat és keresztelőre olcsó és mégis mutatós evőeszközket beszerezni. Azt is közölték, hogy ne alkudjak, mert hiába is tenném, K. urnak szabott árai vannak.

Felkerestem tehát K. ur ékszerüzletét s kiválasztottam két karikagyűrűt, egyet Ilonkának a kisujjam első ízén, mert éppen ez jó a gyűrűsujjára s egy másodikat meg magamnak is. Most hosszabb vita következett a bevéséseket illetően, mert én első találkozásunk dátumát kívántam megörökíteni, míg K. ur azt vitatta, hogy ez nem szokásos praxisában, pedig már harminc éve foglalkozik ilyesmivel, erre példa nem volt, mindig az eljegyzés napját gravírozta s a tradíciótól nem is volt hajlandó eltekinteni. Végül is meggyeztünk, kifizettem a gyűrűk árát és közöltem, hogy délután visszajövök a két gyűrűért.

Időm hátra levő részét a szőnyegvásárlásra fordítottam s miután a gyűrűket is elhoztam az ékszerésztől, kimentem az állomásra és beültem a vonatba, mert ott állott már az utra készen.

Hát ime, gondoltam és behunytam a szememet is, lezárult az egyik szaka életemnek s most uj

kezdődik Ilonkával az oldalamon. Valóban, véltem, jó is a kis idő, míg véget ér a válóperem, lesz idő pótolni a hiányokat, esetleg még egy szobát építeni a házikóhoz, konyhával és éléskamrával, esetleg cselédszobával is, mert természetesen nem engedem, hogy dolgozgasson, azt Mária sem tette és Magdolna sem és Ilonka sem teheti, ha feleségem.

Igen, mosolyogtam, itt fogunk majd éldegélni gólyalábu házikóban és hallgatjuk a madarakat és nézzük majd a hegyeket is meg a völgyet, meg mindent, amiben gyönyörködni lehet. Nyaranta csónakázunk a tavunkon, ősszel elmerengünk a hervadáson, télen pedig behúzódunk a szobáinkba s a kályhák mellől nézünk ki a téli tájra, a havas hegyre, a jégtükörre és várjuk majd a tavaszt, várjuk az első madárfüttyöt, mely érkezését jelzi.

Szép lesz biz ez, mosolyogtam s mert azt hiszem hangosan mondtam, udvariasan engedelmet kértem utitársaimtól a zavarásért. És ők bólintottak is és megbocsátottak és mosolyogtak.

A vonat pedig megérkezett az állomásra.

No, ugyan jól megváratott bennünket, mondta a plébános, mikor bekopogtam.

Hát a dolgom nem engedett, válaszoltam, de legalább mindent elintéztem.

Az jó, hagyta rá, ha az ember mindent elintézhet, de azért mégis nagyon vártak szombat este, Ilonka különösen és láthatólag kedvetlen volt, mert nem érkeztem. Pedig, mondotta, kitünő vacsora volt, császári asztalra való, pörkölt borju, meg turóscsusza tejföllel és tepertővel. Hozzá-

fűzte még, hogy vendég is ígérkezett vacsorára, de Ilonka lemondotta s az illetőt arra kérte, halassza el látogatását vasárnapra.

Sajnálom, igazán nagyon sajnálom, mondogattam, hogy Ilonka kisasszony várakozásába a csalódottságot csöpögtettem, de úgy érzem, az ő érdekében való is volt, hogy érkezésemet halasztottam.

Akkor hát legalább vasárnap miért nem jöttem, korholt a plebános, holott akkor is kitűnő vacsora volt.

Persze, persze, sajnálkoztam, amint hallom, vendég is volt, igazán nagyon bosszant, hogy nem jöhettam.

Ő is bánta, tette hozzá, mert megszeretett és fájlalta, hogy az ünnepélyes estén távol voltam.

Talán bizony névnap volt vagy születésnap?

Nem, mondotta, egyik sem volt, sem születés, sem névnap, az ünnep Ilonkáié volt, aki szerfölött várt, kocsit is küldött az állomásra, mert beszélni szeretett volna velem és tanácsot is kérni, mielőtt a vendég nyilatkozik.

Vajjon hát ki volt a vendég?

H. ur volt, a titokzatos archeologus H. ur volt, a városkából.

Ejnye, ejnye és mely irányban nyilatkozott?

Hogy lenne-e a felesége, mert meleg érzelmekkel gondol Ilonkára.

Fel kellett tolnom a szemüveget a homlokomra. Hogyan, kérdeztem, megkérte H. ur, hogy legyen a felesége? Valóban, hagyta rá, nagyon helyesen értelmeztem a szavait.

És Ilonka kisasszony igent mondott?

Minthogy nem jöttem, mondotta, hogy tanács-

mat kikérhesse, kénytelen volt Ilonka önmagától válaszolni.

S igent mondott?

Csakugyan, bólintott, szóról-szóra eltaláltam.

H. ur nyilatkozott s Ilonka kisasszony igent mondott. Várjam is meg, rövidesen hazajön már s halmozzam el szerencsekivánataimmal, mert jó kis leány és megérdemli.

Azután megjött Ilonka kisasszony és én gratuláltam.

Ilonka kisasszony, mondtam, sok szerencsét kívánok és boldogságot is.

A plebános vidáman bólogatott.

Ilonka kisasszony halkan azt mondta, köszöni jókívánságaimat s a szeméből csepp könny csordult ki.

Nem így akartam, mondta s kiment a szobából sietve, mint aki nem akarja, hogy sirni lássák.

Vacsora után nézett hihetőleg.

Én pedig kis csomagot forgattam kezemben, kis csomagot fehér selyempapírosból s azon gondolkoztam, mi lesz már most a házikóval meg a tervemmel is, hogy Ilonkának abban egy szobát berendezzek.

XXII

Azért kérlek, ne vegyétek ezt úgy, mintha talán regény volna. Mióta elszakadtam Ilonkától, nem igen vettem tóllat a kezembe, csak ha népszámlálás volt vagy adóvallomás és a völgyben álldogáló faluból fölízent a pödörthajszu jegyző, hogy azt már mégis meg kell írnom.

Egyebekben inkább csak ölbetett kézzel hallgatni szoktam. Kiülök ide a házikó elé, van egy fatönk az ablak alatt és csak hallgatok.

Nappal a madarakat. Mint látjátok, tegnap is. A bozótban botot vágtam, a nap éppen felkelt, csillogott még a harmat és én nekiindultam az erdőnek. Két rigót hallottam, füttyörésztek.

Látjátok, este van és az elébb egy őzike járt a házam táján. Az erdő csöndes, sehol senki. Csak én, meg a hold, meg az őz.

Hát mit csináltok? Jól vagytok? Te is Mária? Te is Magdolna? És te is Ilonka? És a férjeitek is?

Mert én nagyon jól vagyok, nagyon jól. És higgyétek el, szeretettel gondolok rátok és hálával is.

Tanum rá az őz, aki látja a szememet, a nyugalmamat és a békés derűt a homlokomon.

Tegnap a falusi boltos legénye volt nálam. Közeleg a tél, elhozta a petróleumot a kályháimhoz.

Sokáig gyürte a kalapját, aztán nyögve megkér-

dezte, nem vagyok-e boldogtalan szerelmes és ha igen, mért nem vágom fel az ereimet, hogy csöndesen elaludjak s ne szenvedjek.

Csak mosolyogtam s megkérdeztem, nem tudja-e, milyen boldogság az, boldogtalannak lenni a szerelemben s telente nézni, hogyan gyulladnak ki a völgyben az ablakok. Mikor pedig ki-
gyulladtak, kimenni a szabad ég alá, megállani a havas éjszakában és felnézni az égre sokáig.

A végtelen csöndben apró csöngetyűk csilingelnek és szemben a hegyen látni lehet a napkeleti királyokat, amint közelednek Betlehem felé.

Azért mondom, sziveim, bár lehet, hogy nem is napkeleti királyokat lát az ember, hanem csak fáradt parasztokat.

De mit lehet tudni, mi az igazság. Az-e, amit álmodunk és káprázó szemmel látunk, vagy az, amiről azt hisszük, hogy valóságos.

Ezen különben én mindig sokat gondolkoztam, mert vajjon melyik az én igazi életem. Az-e, amit köztetek éltem, vagy az, amikor álmodtam és minden sikerült és tele voltam boldogsággal.

Isten tudja.

Vége

OSZK

